

Láska smrtou nekončí

Láska smrťou nekončí

Životopis
Matky Vojtechy Hasmandovej

zostavili sestry

Kongregácie Milosrdných sestier
sv. Karola Boromejského

Dobrá kniha Trnava
2008

© Kongregácia Milosrdných sestier sv. Karola
Boromejského, 2008

© Katolické vydavatelství a nakladatelství Cor Jesu,
Český Těšín

© slovenského vydania Dobrá kniha, Trnava 2008

ISBN 978-80-7141-617-3

*Videli sme srdce
strávené láskou,
po celý život
stratené v láske
k Bohu a blížnemu.
Svietilo ako plameň.*

V čase, keď vzniká tento životopisný náčrt Matky Márie Vojtechy Hasmandovej, generálnej predstavenej Milosrdných sestier svätého Karola Boromejského so sídlom v Znojme-Hradišti, má ich Kongregácia (ako súčasť Federácie siedmich boromejských generalátov) na území Čiech a Moravy 360 sestier, ktoré žijú sčasti v takzvaných Charitných domovoch pre rehoľné sestry, sčasti pracujú ako opatrovatelky v domovoch dôchodcov a v ústavoch sociálnej starostlivosti a čiastočne sa podieľajú na službe chorým v rôznych zdravotníckych zariadeniach.

Zbierka spomienok, korešpondencie a kondolencií je bohatá - ešte bohatšie sú však duchovné stopy, ktoré zanechala mimoriadna osobnosť Matky Vojtechy takmer v každom, kto sa s ňou stretol či už doma, alebo za hranicami.

Kongregácia „boromejok“ jej vďačí za nový dych života, za prebudenie zmyslu pre pokoncilové ideály a za vliatie novej miazgy ducha do kmeňa i do rašiacich vetiev.

Takmer od detstva je možné sledovať jej mimoriadnu osobnosť, ktorá sa rozvíja, verne a vytrvalo, s osobitným spolupôsobením každej novej milosti. Nedeje sa to vždy so spontánnou ľahkosťou prirodzene i nadprirodzene vybaveného charakteru, ale často tvrdým vnútorným zápasom. Lúbezná postava sviežej rehoľnej učiteľky a ošetrovatelky chorých sa mení na krehkú a zároveň nezlomnú väzenku, ktorá po ôsmich rokoch bez slobody s úsmevom opúšťa pardubickú väznicu a znovu si oblieka rehoľné rúcho. Neúnavne pracuje ďalej a svoju životnú púť končí po necelých osemnástich rokoch služby generálnej predstavenej na lôžku bolesti uprostred milujúcich sestier svojho rehoľného spoločenstva.

Kiež Boh dá, aby jej rehoľná rodina dostala milosť rozšíriť zástupu svätých o túto svoju svätú sestru,

matku, snúbenicu Večného Kráľa - Antóniu Máriu
Vojtechu Hasmandovú.

Nech nám to dopraje, na príhovor Nepoškvrne-
ného Srdca Panny Márie, milosrdný Boh Otec, Syn
a Duch svätý. Amen.

V Znojme-Hradišti 21. januára 1989

Detstvo Tonky Hasmandovej

Blízko Velehradu, asi na hodinu pešej chôdze, sa rozkladá dedina Huštěnovice – rodisko Matky Vojtechy Hasmandovej. Doposiaľ tu stojí rodinný domček č. d. 49, ktorý už viackrát zmenil majiteľa. V čase, ktorý sa týka nášho rozprávania, patrila pánovi Martinovi Hasmandovi, roľníkovi z Huštěnovíc, a jeho manželke Magdaléne, rodenej Veselej z Huštěnovíc. Keď niesli na krst svojho synčeka, bolo práve 4. mája 1854 a azda práve táto okolnosť rozhodla o mene jednodenného novorodiatka, pokrsteného menom svätca tohto dňa – svätého Floriána.

Keď malý „Floriš“, ako mu hovorili doma i v dedine, vyrástol, pomáhal otcovi s hospodárstvom a v mäsiarskom obchode. Vyrástol na zdatného muža. Roky pribúdali a na ženie ani pomyslieť. Jeho rodina sa dívala na Floriša, ktorý prekročil štyridsiatku a nemohol nájsť zmysel života, s obavami. Mamička Magdaléna sa zaňho mnoho modlíla. Mnoho mu dohovárali jeho sestry, až mu konečne samy vybrali nevestu – Rózičku Chrástkovú, dvadsaťročnú dievča – najmladšiu dcéru pekára Jána Chrástka z Huštěnovíc.

Rózka bola zbožné dievča, ktoré nemalo príliš zmysel pre zábavu. Viac vysedávala v kostole a zveľovala Bohu tajnú túžbu svojho dievčenského srdca – zasvätiť sa Pánu Bohu v kláštore. Chrástkovci však mali obchod so zmiešaným tovarom, kde vládla mamička, a pekáreň, kde strýčko Chrástek, ako sa vtedy hovorilo v dedine, piekol do zlata upečený chlieb ľuďom, ktorí nemali doma pec. Predával tiež chrumkavé rohlíky. Rózka, najmladšia z detí, mala od rána do večera plné ruky práce. Pustiť dievča do kláštora – na to nebolo u Chrástkovcov ani pomyslenie. A keď

prišla ponuka od Hasmandovcov, podvolila sa dievčinka dobre mysleným radám svojich rodičov a vložila svoju ruku do mozoľnatej dlane Floriána Hasmandu. Keď si ju napokon 6. novembra 1901 Florián odvádzal od oltára ako svoju manželku, malo jej mladé srdce jednu vrúcnu prosbu – aby Boh povolal do kláštora aspoň jedno z jej detí. Vtedy ešte ani nemohla tušiť, že jej prosba bude po rokoch trojnásobne vypočutá.

Uplynulo plných devätnásť rokov, keď u Hasmandovcov zaplakalo ôsme novorodeniato. Vtedy už rástli tri dcéry – Fanyňka, Anička a Tonka – pre život v kláštore. A práve v tomto roku – 1920 – nad kolískou najmladšieho Vojtecha zbožná duša mamičky Hasmandovej dozrela. Chlapček sa narodil predčasne a popôrodná sepsa jeho matky sa rozvinula s celou prudkosťou. Vtedy nebolo dosť účinných liekov. Otec Hasmanda privádzal k lôžku svojej manželky jedného lekára za druhým v zúfalej snahe zachrániť milovanú ženu a milujúcu matku siedmich detí. Najstaršia Marienka mala vtedy sedemnášť rokov, chlapec Gustáv mal šestnásť. Jedno batoliatko zomrelo maličké. Za ním nasledovala štrnásťročná Tinka a dvanásťročná Fanyňka. Dve najmladšie, Anička a Tonka, mali osem a šesť rokov.

Keď mal pán doktor znova prísť k lôžku ťažko chorej pani Hasmandovej, poslali Aničku s Tonkou hrať sa na dvor, aby nerušili lekára pri vyšetrovaní. V stiesnenej atmosfére si nikto nevšimol, že sa obe malé schovali do kôlne a ticho sa hrali za rebrinovým vozom.

Lekár ukončil návštevu a otecko ho sprevádzal na stanicu. Keď sa vracal, bol celkom zlomený. V duši mu znela strašná veta: „Pán Hasmanda, už nikoho nevolajte, vašej manželke sa už nedá pomôcť.“ Aké to boli zdrvivúce slová pre tohto muža, ktorý si devätnásť rokov vážil svoju zbožnú, ušľachtilú ženu! V ná-

vale bolesti sa oprel o rebrinák pod kôľňou a hlasno sa rozplakal.

Niečo také jeho dve malé dcérky, hrajúce sa v kútku kôľne, ešte nezažili. Otecko plače... Vo svojej detskej mysli nechápali, čo sa deje. Vyliezli zo svojej skrýše a s údivom sa pozerali na plačúceho otecka. On si utrel oči a povedal: „Deti, modlite sa, mamička vám umiera...“

To bola pre dve detské srdiečka vážna výzva. Ako to len urobiť, aby nás Pán Boh počul? Staršia Anička si hneď vedela rady. Vyliezla na vráta, aby bola bližšie k nebu. Myslela si, že ju takto dobrý Boh ľahšie začuje. Tonke to bolo málo. Zdalo sa jej, že musí ísť ešte vyššie, a vyšplhala sa až do štítu starej kôľne a tam si kľakla do vikiera, aby bola Pánu Bohu a nebu čo najbližšie! Bol to detský výmysel – a predsa pre Tonku príznačný. Len vyššie a ešte vyššie – a pre Pána Boha nepozná únavu ani námahu, ako to bude dosvedčovať po celý život.

Keď dvanásťročná Fanyňka prechádzala cez dvor, otáčala hlavou, odkiaľ to znejú tie dva detské hlásky, volajúce k nebu Otče náš... „Deti, kam ste to vyliezli, ešte spadnete, poďte rýchlo dolu!“ Fanyňka nemala zmysel pre nadšenie dvoch malých sestričiek, ktoré chceli byť vysoko – až pri samom nebi. A predsa sa všetky tri – Fanyňka, Anička a Tonka – skutočne odvážne vybrali bližšie k Bohu – v rehoľnom živote ako sestra Mária Simeona, sestra Mária Emília a sestra Mária Vojtecha v Kongregácii Milosrdných sestier svätého Karola Boromejského. To už mamička videla z večnosti...

Mamička zaplatila za Vojtechov život svojím životom a Pán prevzal do svojich božských rúk starosť o jej deti. Marienka sa vydala k Vojteškovcom do Huštěnovíc a Fanyňka si chystala výbavu do kláštora vo Frýdlante nad Ostravicou. Ostatné deti vyrastali s oteckom, ktorého milovali nesmiernou láskou.

Najmladšieho Vojtecha - nedonosené ne-mluvniatko - si odniesla tetuška Chrástková zo Sušice, manželka brata zomretej mamičky, aby ho vychovala spoločne so svojimi piatimi deťmi. Keď chlapec začal behať, vrátila ho Hasmandovcom, keďže jeho dospievajúce sestry si už s Vojtkom vedeli rady. Tetuška zo Sušice nebola jediná, ktorá chcela, v najlepšej vôli, osirotenej rodine uľaviť.

Na rad prišla aj Tonka. Druhá teta Chrástková z Moravičian ju zatúžila priviesť ako kamarátku svojej dcérke Lidke, lebo bola v rovnakom veku. Po dlhých dohadovačkách otec s bolesťou vystrojil Tonku „do sveta“. Keď malička prišla do novej domácnosti a prezrela si hračky svojej sesternice Lidky, vyhlásila: „Tak, ja by som už šla dom...“ Keď dieťa zistilo, že sa nemôže vrátiť domov k oteckovi, pustilo sa do usedavého plaču. Tonka tri dni presviedčala šľachetnú tetušku, že okrem otecka ju nikto neutíši. Plakala a plakala, prestala jesť a nebolo inej pomoci, než vrátiť ju domov. Aj otecko smútil. Jedného večera sa rozleteli dvere a Tonka nepozerajúc vpravo ani vľavo, vletela oteckovi do náručia. „Otecko, tak ja už som tu...“ hlásilo šťastné dieťa. Od toho času bolo pravidelným vyznaním lásky oteckovi jej uistenie: „Otecko, ja by som bez vás umrela.“

Dňa 1. septembra 1920 chodievala Tonka so svojou staršou sestrou Aničkou do školy v Huštěnoviciach. U Hasmandovcov bolo zvykom, že deti išli najskôr do kostola na svätú omšu a až potom do školy. Hasmandove dcérky chodili pekne upravené v kroji, ako to bolo vtedy zvykom, akoby ich vychystala najstarostlivejšia mamička. Tú verne zastupovala najstaršia Marienka, po svadbe Vojtěšková, ktorá sa vzorne starala o všetkých svojich mladších súrodencov.

Láska a čas hojili v duši najmladších ranu, ktorú im zasadila smrť drahej mamičky. Aj po mamičkinej smrti sa u Hasmandovcov zachovávali všetky nábožné

zvyky. V pôstnom čase sa celá rodina večer zhromažďovala na modlitbu svätého ruženca, ktorý sa všetci modlievali kľačiac na podlahe. Kolienka boleli a tlačili, ale nikto ani nemukol. Pri modlitbe bola „čierna hodinka“. Až keď povedal otecko posledné „Amen“ po večernej modlitbe, rozsvietilo sa. Všetci zachovávali tento posvätný rodinný zvyk. Ani kamarát, dospelý chlapec, ktorý prišiel za Gustom, sa neodvážil modlitbu prerušiť a dojato stál bokom, kým pán Hasmanda modlitbu neukončil a nerozsvietil.

Otecko bol múdry hospodár a dobrý vychovávateľ. Keď raz malá Tonka tvrdila, že nemôže jesť paradajkovú omáčku, pretože je jej po nej zle, otecko povytiahol obočie a pokojne sa opýtal:

„Tak tebe je, Tonka, po paradajkovej omáčke zle?“ Na horlivé prikyvovanie pokojne odpovedal: „Tak ju teda nejedz.“

Raz prišla Tonka zo školy veľmi hladná. Na stole bol papierik s odkazom: „Jedlo máš v rúre.“ Tonka vytiahla nádobky z rúry a zrazu – paradajková omáčka! Lenže tak voňala! „No, zoberiem si trochu,“ pomyslela si. Omáčka bola taká dobrá! K troške pribudlo ešte trochu – a bolo po omáčke. Večer sa jej otecko nenápadne pýta: „Tonka, nie je ti zle?“ „Nie je, otecko.“ A bolo po detskom rozmare.

Čas ubiehal. Tonka v škole dobre prospievala. Aj huštěnovický pán farár Jakub Hudeček pochválil usilovné a učenlivé dieťa. Nastal čas prípravy na prvé sväté prijímanie. Tonka nemala času nazvyš. Zo školy domov, z domu k Marienke, opatrovať jej malé dievčatká a zase domov. Tonka venovala svojim malým neterkám vzornú starostlivosť a akoby splácala svojej najstaršej sestre lásku, ktorú namiesto od zomrelej mamičky dostávala od nej.

Prišiel šťastný deň – 12. máj 1923 (alebo 1924, to zatiaľ nemôžeme s určitou istotou zistiť – poznámka au-

tora). Na dvore u Hasmandovcov rozvoniavali veľké košaté koruny bieleho orgovánu. Ako nádherné kytice zdobili ich domček. Spasiteľ v Oltárnej sviatosti prvýkrát vstúpil do pripraveného srdca malej Tonky a zaplavil ju nesmiernym šťastím.

Keď prišla Tonka z kostola domov zrazu jej nebolo. Stratila sa. Kde je Tonka? Bol čas obeda. Tonku našli v korune rozkvitnutého orgovánu, v krásnej voňavej kytici, kde jej bolo s milým Pánom Ježišom tak dobre. Len veľmi nerada zliezla dolu. Nikto jej nedohováral. Všetci tušili vnútorné šťastie tohto dieťaťa.

Sviatosť birmovania bola Tonke udelená v Babiaciach dňa 31. mája 1926. V jej duši viera dozrievala do dospelejšej formy ako bolo bežné v jej veku. Duch Svätý vtisol svoju pečať do jej čistej a vnímavej duše a obdaril ju darmi, ktoré bude neskôr potrebovať.

Čakateľka Romanka

Starostlivé oko otca Hasmandu pozorne spočívalo na predčasne dospievajúcom dievčatku, milovanej Tonke. Vo svojej triede na základnej škole nemala kamarátku. Vždy ju nachádzala medzi staršími. Keď začala chodiť do katolíckeho spolku „Orol“, osemročné dieťa (ako o tom sama podrobne píše vo svojom príspevku k nekrológu, ktorý sa našiel v jej dokumentoch) si našla vernú kamarátku v samotnej cvičiteľke, slečne Antónii Habáňovej, ktorá bola najmenej o desať rokov staršia. Ako sama priznáva, hlboké priateľstvo s touto šľachetnou mladou slečnou bolo pre mnohých i pre samotného otecka nepochopiteľné. Otecko dokonca zakázal Tonke chodiť pravidelne k Habáňovcom, „že Tonka slečnu zdržuje“. Tonka s veľkým smútkom v duši poslúchla. Po čase slečna sama prosila otecka Hasmandu, aby pustil svoju malú dcérku k nim. Keď otecko jedného dňa oznámil Tonke, že zasa môže chodiť k Habáňovcom, Tonka vyskočila, chytila otecka okolo krku, zatočila sa s ním po izbe a bola fuč. Otecko sledoval jej kmitajúcu sa postavičku udiveným pohľadom, akoby si vravel: „Čo to v tom dieťati je?“

A tieto dve povolané duše, aj napriek rozdielnosti svojho veku, sa mali stále s čím zdôverovať. Staršia Tonka, ako sa vtedy hovorilo dievčatám s menom Antónia, navrhovala malej Tonke Hasmandovej, že sa budú modliť, aby obidve mohli celkom patriť Pánu Bohu. „A čo znamená celkom patriť Pánu Bohu?“ pýtala sa malá. „Vieš, nebudeme sa vydávať, budeme spolu bývať niekde oddelene, chodiť pomáhať úbohým ľuďom a zdobiť oltár v kostole.“

Malá Tonka bola týmto životným programom nadšená.

A hneď ho začala plniť. Pochodila celé Huštěnovice a vyprosila si kvety v kvetináči na výzdobu kostola. Vo svojej čistej láske išla aj do rodín, ktoré sa bohoslužieb nezúčastňovali, a ľudia svoje kvety ochotne ponúkali. Keď ich vracala s milým poďakovaním, hovorila: „Mali ste radosť, keď vaše kvety robili takú parádu v kostole?“ „Mali, Tonka, mali, vieme, že ty nám kvetiny pekne opatruješ a v poriadku vrátiš, takže, príď zase!“

Čas letel. Tonka už chodila do „mešťianky“ v Babiciach. U Vojtěškov zaplakalo ďalšie nemluvniatko – Marienka, o ktorú sa Tonka starala s osobitnou starostlivosťou. Raz započula poznámku, ktorú povedal otecko: „Z Tonky bude raz dobrá matka!“ Netušil, akú búrku vyvolal v duši svojej najmladšej jedenásťročnej dcéry: „A vydávať sa nebudem a nebudem,“ hovorila si Tonka, nechápajúc pravý zmysel manželstva. Vtedy sa začal pre Tonku na obzore rysovať doposiaľ neznámy, iný svet. Takmer zároveň prišla správa o tom, že slečna Habáňová odišla do kláštora do Opavy za svojou sestrou, neskoršou generálnou predstavenou Helenou Habáňovou. „A nič mi nepovedala,“ vzdychla Tonka. „Len mi poslala obrázok s odkazom: modli sa za mňa!“

Potom prišla správa, že sa Fanyňka v Prahe stala sestričkou a prijala nové meno sestra Mária Simeona. Tonka si večer sadla k oteckovi a zahrnula ho otázkami: „Otecko, ako môže byť Fanyňka tak ďaleko? Vari jej nie je za nami smutno? Ako to len môže vydržať? To ja by som otecko, bez vás umrela!“ „Čože ty,“ hovorí otecko, „ty by si bola na tretí deň naspäť. Ako vtedy, keď mamička umrela a tetuška ťa odviezla do Moravičian...“ A tak sa rozhovor skončil obojstranným uisťovaním, že Tonka musí zostať navždy doma.

Smútok po Fanyňke bol však predsa len veľký. Otecko usúdil, že Tínuška s jednou svojou priateľkou by

sa mala vybrať do Prahy, do nemocnice „Pod Petřínom“ odkiaľ im prichádzali krásne, ale zriedkavé listy od sestričky Simeony. „Choďte tam,“ hovorí otecko, „a pozrite sa, ako tam naša Fanyška skutočne žije.“ „A čo ti máme doniesť, Tonka?“ pýta sa Tinka. „Škulavčeka,“ vyhrkne najmladšia Hasmandová. „Škulavčeka – a čo ešte?“ „Už nič, už nič iné, len toho škulavčeka.“

Srdce Tonky bolo ešte srdcom dieťaťa. Vtedy sa vyrábali kaučukové bábiky s namaľovanými očkami a hovorilo sa im plaváčikovia, alebo tiež škulavčekovia. Jedenásťročnej Tonke sa čas vliekol... Naučila sa dokonca básničku o škulavčekovi a čakala, kedy len už dostane bábku, na ktorú sa tak veľmi tešila. Prišiel očakávaný večer. Všetci sa Tonke smiali, že je okúzlená svojím škulavčekom. Konečne vchádza Tinka do dverí. „Tak čo, nesieš mi škulavčeka?“ znie dychtivý detský hlas. Tinka váhavo vyťahuje krásnu vyfintenu bábiku, ale škulavček to nie je. „Tonka,“ hovorí chlácholivo, „škulavčeka skutočne nikde nemali!“

Všetci pozorovali, ako na to dievčatko zareaguje. Skutočné sklamanie sa podarilo zvládnuť. Vždy jemnocitná Tonka pochopila, že nesmie Tinku zarmútiť svojou vlastnou bolesťou. Stiesnene odpovedala: „Pán Boh zaplať! Bábika je tiež pekná!“ Snažila sa zadržieť predierajúce sa slzy sklamania. Sadla si ticho k ostatným a počúvala, aká je jej sestrička Fanyška šťastná, ako ich sestričky milo privítali, ako i Velebná Matka – tá najvyššia – sa prišla pozrieť, ako im dala jednu slečnu krajčírku, aby ich sprevádzala po Prahe. A čo ešte tá Praha! Aká je to krása. A tie obchody! „A škulavčeka nemajú,“ znelo v malej duši. Teraz však zbystrila sluch. „U sestričiek karmelitánok na Hradčanoch je neporušené telo blahoslavenej Elekty,“ rozpráva ďalej Tínuška, majú tam Jezuliatko, ktorému sestričky šijú každý rok nové topánočky, pretože ich roztrhá, keď chodí za svojimi nevestami...“

Dušou malej Tonky preletel blesk: „Čože, roztrhané topánočky? A Jezuliatko chodí za nevestami?“ Od tej chvíle bolo po bolesti a škulavček stratil všetku svoju cenu. „Ako to, kto sú tie nevesty Pána Ježiša?“ nedá sa dieťa odbiť. „To sú predsa sestričky v kláštore,“ odpovedá Tinka, „ony sa nevydávajú, za ženícha si volia Pána Ježiša a slúžia mu v kláštore.“

Ostatní sa bavia ďalej, no Tonka si hudie svoje: „A nie je v tom kláštore smutno?“ „Nie, ony majú domov v kláštore.“ „A naša Fanyinka je tiež nevesta Pána Ježiša?“ „No, áno, a daj už s tým pokoj!“ Ale o chvíľu zasa zaznie naliehavá otázka: „A môže ísť do kláštora každý?“ „Kdeže, to len veľmi dobré dievčatá...“ „Veľmi dobré?“ „Áno, veľmi dobré!“ „A ja - ja by som tiež mohla...?“ nedopovie stiesnený detský hlas... Všetci vybuchli do smiechu... „Kdeže! Ty vôbec nie!“ „Prečo?“ vykrikuje Tonka. „Pretože...“ ujíma sa slova Gusto, „pretože ty nie si práve veľmi poslušná. Stále lietaš a skáčeš a máš v hlave len škulavčeka - vôbec...“ vloží sa do toho otecko upokojujúcim hlasom „pretože si ešte dieťa a ničomu nerozumieš...“

Myšlienka na Kristovu nevestu sa zmocnila detskej duše Tonky Hasmandovej takou silou, že sa stala neoddeliteľným svetlom jej vnútorného sveta.

Na druhý deň bolo orolské cvičenie. Inokedy bolo toto popoludnie plné kriku, skákania a vystrájaní. Dnes je ticho. Dievčatá sedia v krúžku okolo Tonky Hasmandovej a počúvajú napínavé rozprávanie o Prahe, o roztrhaných topánočkách Jezuliatka, o Kristových nevestách... Tonka skončí uistením: „Dievčatá, idem do kláštora!“ Prihlásia sa hneď ďalšie dve dievčatá: „A my ideme s tebou!“ Tonka sľúbila, že to zariadi u svojej sestričky Simeony v Prahe.

Zariadi, ale ako? Napísať jej, to by nebol problém, ale potom príde odpoveď, a čo otecko? Spásonosný nápad prišiel. Tonka poprosí sestričku Simeonu, aby

na obálku s odpoveďou napísala výrazné „Do vlastných rúk!“ Dohodnuté. Napísané. Aby si Tonka poistila, že jej onen tajomný list nikto neotvorí, zašla za „strýčkom poštárom“ a upozornila ho, že dostane list z Prahy „Do vlastných rúk! A dáte ho mne, strýčko, však?“ „Iste, Tonka, iste...“ usmieval sa potmehúdsky poštár.

Čas sa pre čakajúcu Tonku vliekol. Konečne! List je tu – ale aká pohroma! List prišiel na oteckovo meno, všetci ho čítajú a všetci vedia, že Tonka chce ísť do kláštora a že sama napísala Fanyne...

A teraz sa stalo, čoho sa tak obávala. Všetci majú svoju kritiku a pripomienky, všetci presviedčajú úbohé dieťa, ktoré sa ocitne v ohni všetkých možných úsudkov, až z toho vyplynie, že Tonka vôbec nie je vhodná pre kláštor. Konečne otecko, ktorý najviac cíti so svojou drahou Tonkou, urobí záver: „Si ešte dieťa a musíš počkať!“

Časom sa na list trochu zabudlo. Len Tonka nezaбудla. Dobre rozumela povzbudivým slovám v listoch sestričky Simeony. A pravá chvíľa ešte len prišla.

Na konci školského roka 1927 prišla z Tupies do Huštěnovíc kandidátka boromejok z Frýdlantu, Marienka Vávrová. Išla domov na prázdniny a sestra predstavená Pia ju poslala do Huštěnovíc, lebo vraj tri dievčatá odtiaľ chcú ísť do Frýdlantu. Odkazovala im, že sa môžu pripraviť a v určený dátum, 1. júla 1927, k nej môžu pristúpiť do vlaku – že ich zoberie do Frýdlantu.

U Hasmandovcov nastal tvrdý boj. Tentokrát Tonka ešte prehrala. Obidve dievčatá odcestovali 1. júla a Tonke zostali len slzy. Boli to tiež jej jediné zbrane. Dievča neprestávalo plakať. Bolo žalostné dívať sa na jej opuchnuté viečka a poblednutú tvár. Všetci sa už naozaj hnevali. Trinásťročné decko chce robiť životné rozhodnutie! Otecko vysvetľoval, ute-

šoval, sľuboval, ale všetko márne. Zo zaslzenej tváre jeho milovaného dieťaťa zaznela osudná veta, ktorá zvrátila všetky rozhodnutia: „Otecko, keby tu bola mamička, tá by ma pustila...“

Rana padla. Otecko zaplakal. Najcitlivejšie miesto v jeho srdci bolo zranené. Otecko povedal, aby vec na chvíľu oddialil: „Tonka, zanes jedlo na pole.“ Tonka vzala tašku, do náručia malú Marienku, štvormesačnú neter, a celá uplakaná niesla desiatu na pole za chalupou. Prúdy slz padali na maličkú v perinke. Ľudia sa zastavovali a s úsmevom sa pýtali: „Ale-ale, Tonka, čože z toho dievčatka bude, keď ho tak polievaš?“

Zranené dievčenské srdce vzkypelo tentokrát posvätným hnevom a rázne povedala: „Sestrička z nej bude a pôjde do kláštora!“ Iste netušila, že povedala pravdu. Že o niekoľko rokov sa bude chystať Marienka Vojtěšková do Frýdlantu do kláštora. A prijme rehoľné meno sestra Mária Leona.

Keď večer všetci prišli z poľa a rozhovor sa znovu rozvíril okolo Tonky, ktosi poradil oteckovi: „Tak ju pustite, veď ona sa vám o tri dni vráti!“ To rozhodlo. Otecko trasúcim sa hlasom vyhlásil: „Tak teda, Tonka, choď, mamička by ťa asi pustila. Choď, ale neboj sa vrátiť. Ja ťa aj tak budem čakať!“ Nový plač zalomcoval Tonkou, ale tentokrát to bol plač dojatia a vďačnosti.

A teraz to začalo: výbava, balenie, chystanie, ešte k fotografovi a potom ju tetuška Chrástková spolu s oteckom vedie na cintorín k mamičke pre požehnanie. Aj otecko ju požehnal trasúcou sa rukou a s jediným napomenutím: „Neboj sa vrátiť, čakám ťa...“ Bolo to 6. júla 1927.

V kláštore zažila Tonka malé prekvapenie. Keď sestra predstavená Pia zistila, že je to síce Hasmandová, ako sestra Simeona písala, lenže nie Anička ale Tonka, preľakla sa, že je to ešte len školopovinné dieťa – a že ju teda dá k chovankám, ktoré sú vo Frýdlante v pen-

zionáte. „Tonka, veď máš ešte len trinásť...“ Nový prúd horúcich slz: „Ja chcem byť sestričkou...“

Sestra predstavená prináša pelerínku a medailu, a pretože je v kandidatúre viac Toniek a Antónií, dáva jej zatiaľ meno Romanka, ktoré nosila v kandidatúre jej staršia sestra Fanyнка. Sestra predstavená Pia potom predstaví čakateľku Romanku ostatným, ktoré ju s radostným jasotom vítajú.

V Hušťenoviciach u Hasmandovcov je ako po vyhorení. Otecko hneď prvý deň opakuje s istotou: „Veď ona sa vráti!“ A ako dni plynú, vídať ho chodiť k zadným vrátkam a vystupovať na špičky, aby videl na stanicu, ako ľudia idú od prichádzajúcich vlakov domov. Občas len zavzdychá: „Zasa neprišla! Nemal som ju púšťať, je to ešte dieťa.“ Pri každom spoločnom jedle sa nezabudne opýtať, aké jedlo má asi Tonka a Fanyнка – „ach, deti moje, prečo som vás len púšťal...“

Ale aj vo Frýdlante zasiahla srdiečko trinástročnej čakateľky Romanky stiesnenosť. Neskôr sa sama priznáva: „Bola to strašná túžba po domove. Myslela som, že umriem od toho, ako sa mi cnelo. Vždy som bežala do parku, aby som sa tam hlasno vyplakala. Chcela som však vydržať za každú cenu. Tak veľmi som sa bála, aby ma neposlali domov.“ Smútku za domovom pomaly ubúdalo. Prišla škola a s ňou mnoho iných záujmov.

Raz im prišla dať požehnanie sestra predstavená Pia. Rada videla svoje čakateľky veselé. Keď jej Romanka so smiechom na niečo odpovedala, všimla si, že dievčatku chýba predný zub. „Romanka, prečo si nepovedala, že máš pokazený zub, mohol sa ešte zachrániť. Čo tomu povie otecko?“ Romanka bezstarostne odpovedá: „Ale, veď mi predsa narastie nový! Zatiaľ mi každý zub narástol znovu.“ Sestra predstavená Pia len pokývala hlavou a povedala: „Príd' sa mi, Romanka prihlásiť, keď ten nový zúbok začne rásť...“

A keď po nejakom čase ukazuje Romanka svojej predstavenej práve sa prerezávajúci zub, tá len spokojne pokýva hlavou a potom ticho dodáva: „To som ešte nezažila – kandidátka s mliečnym zubom...“

A ešte jeden príbeh poznamenal frýdlantskú kandidatúru čakateľky Romanky.

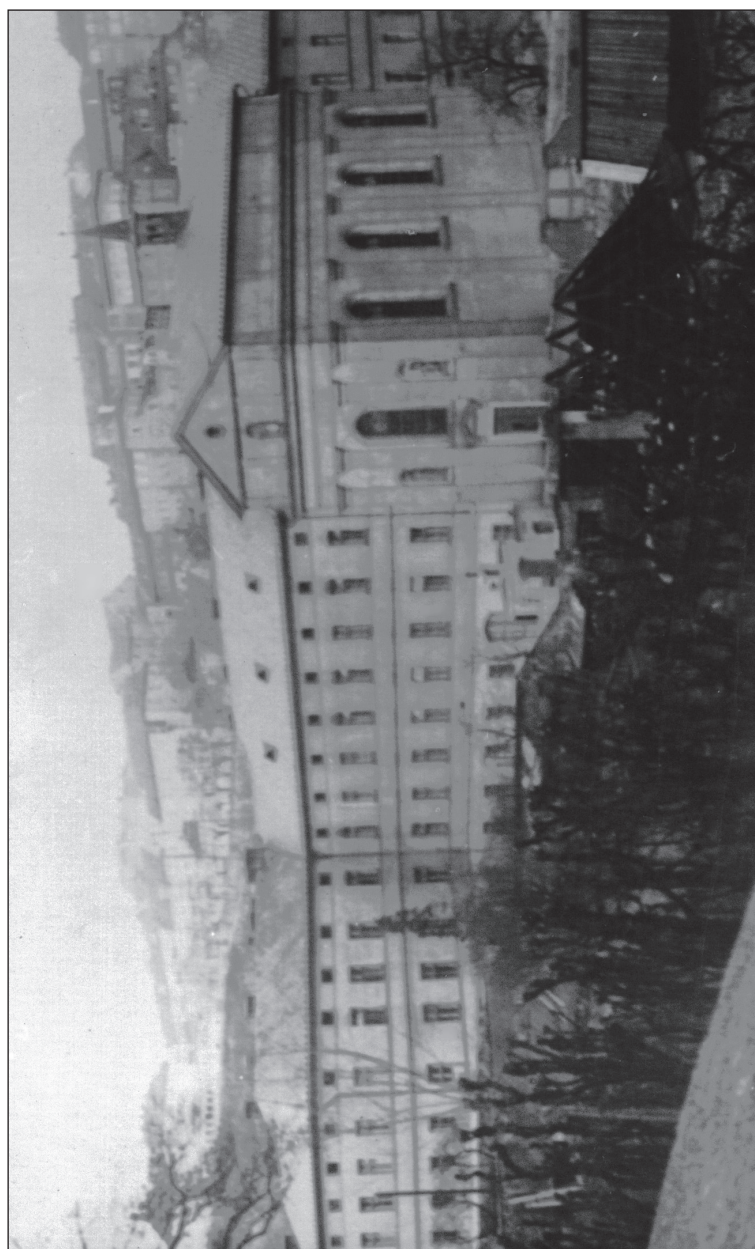
V Huštěnoviciach chystali svadbu ďalšej dcéry Tinky. Frýdlantský kláštor dovolil pustiť školskú čakateľku Romanku na sestrinu svadbu. Túžba po oteckovi priviedla jeho milované dieťa po dvoch rokoch zase raz domov. Aké to bolo privítanie! Zase bola milovaná Tonkou v náručí svojho otecka. Teraz už nikto nepochyboval, že vydrží, že sa nevráti, že od svojho rozhodnutia neupustí.

Na dvore zasa kvitli kytice orgovánu a Tonka čulo pomáhala s prípravami. Svadba bola popoludní a z kostola sa išlo s hudbou do hostinca tancovať. Tonka sa veľmi zdráhala ísť s ostatnými, že ona je predsa len v kláštore. Ale Gusto, jej brat ju prehovoril, že teda len na chvíľu, že si sadne k Tinke do kútika a bude sa iba pozeráť. Ale len čo sa ocitla v sále, hneď ju vzal niekto do kola, dokonca ju žiadal, aby ju mohol odprevadiť, keď pôjde domov. Tonka sa mu vytrhla a utiekla domov s veľkým plačom, a že ona je predsa zasvätená Pánu Bohu – a hneď v noci chcela utiecť do Frýdlantu. S námahou ju udržali na noc doma. Bola neutíšiteľná. Ráno prvým vlakom cestovala do Frýdlantu. To už nikto nepochyboval, že Tonka v kláštore vytrvá a otecko sa už ani nechodil pozeráť, či mu jeho milované dieťa príde naspäť. Vedel, že srdce jeho najmladšej dcéry zakotvilo v Bohu.

A otecko súčasne vybojoval i svoj tretí boj: boj o Aničku. Raz, bolo to krátko po svadbe Tinky, si ju zavolať a povedal: „Anička, ešte chceš ísť do kláštora? „A otecko, vy sa pýtate?“ „Vieš, ja som si to rozmyslel.

Pôjdeme s Vojtkom k Vojtěškovým, tu to predám a ty môžeš ísť do kláštora.“

Netrvalo dlho a Tonka sa zvitála s milovanou Aničkou vo frýdlantskom kláštore. To bolo radosti! Aj keď sa ďalšie osudy sestier Hasmandových rozchádzajú, vnútorné duchovné puto trvá a je posilnené rovnakým zasvätením sa Bohu v Kongregácii Milosrdných sestier svätého Karola Boromejského.

Na jar v roku 1929 zložila Romanka spolu s čakateľkou Maruškou Pijáčkovou skúšky do učiteľského ústavu a po prázdninách odchádza Romanka s Maruškou do kandidatúry v materskom dome Pod Petřínom.

Písal sa rok 1931. Čakateľka Romanka nastúpila do tretieho ročníka učiteľského ústavu. Študijné starosti sa hromadili, nebol čas na spomínanie. Obidve Romankine sestry boli už riadnymi rehoľníčkami, sestra Simeona v Piešťanoch, sestra Emília ako novicka Pod Petřínom v Prahe. V pokojnom slede denných povinností začal Advent a čoskoro sa slávil krásny mariánsky sviatok Nepoškvrneného počatia. Čakateľka Romanka sa modlievala, ako to bolo zvykom, na „dobrú noc“, svojimi Zdravami pred sochou Nepoškvrnenej na kláštornej chodbe. Rada sa pozerala do milej tváre krásnej panenskej Matky Márie. Netušila, že o tri dni, 11. decembra 1931 dostane hroznú správu: „Otecko zomrel – príď. Gusto.“

Sama o tom píše sestričke Simeone do Piešťan: „Prišlo to tak náhle, nedokázala som si ani pomyslieť, že to je skutočnosť... Chcem ti teraz opísať posledné okamihy života nášho otecka.

V pondelok 7. decembra 1931 začali v Huštěnoviciach misie, ktoré viedli dvaja otcovia dominikáni z Prahy. Vo štvrtok kázal misionár o náhlej smrti ľudí, ktorí smrť vôbec nečakajú. Otecko ešte na rôzne príklady povedal: ‚Všetko sa môže stať.‘ V piatok sa po-

tom svedomito pripravoval na svätú spoveď. Tiež sa umyl, prezliekol, oholil a starostlivo si vyčistil topánky. Keď odchádzal, ešte povedal: ‚Tak, s Bohom!‘ Ešte si vzdychol: ‚Ach, Pane Ježišu Kriste!‘ Po exhorte sa dostal na rad na svätú spoveď prvý.

Keď vykonal pokánie, odchádzal domov a cestou sa stretol so svojimi priateľmi. Strýčko Směták mu hovorí: ‚Tak čo, šlo to ťažko?‘ Otecko sa usmial a odpovedal: ‚Ale nie, celkom dobre...‘ Keď prišiel domov, prichádzala mu oproti tetuška a hovorí: ‚Tak vitaj, braček, po svätej spovedi!‘ Otecko stačil ešte povedať: ‚Ach, hádam to ani nevydržím‘ – a v tom sa sklátil k zemi. Všetka snaha priviesť ho k životu bola márna.

Oteckova smrť sa stala predmetom kázní a priviedla aj iných farníkov na svätú spoveď. Pán dekan hovoril, že Boh ho určil ako obeť, cez ktorú dokázal pravdivosť slov misionárov. Smrť mal ľahkú, sám sa vlastne obliekol do truhly, nič už nebolo treba. Po smrti vyzeral prirodzene a milo, že sme až všetci nad ním žasli. Otecko je iste šťastný, keď mu Pán doprial takú šťastnú smrť po svätej spovedi.“

Romanka sa vrátila ku svojim školským povinnostiam s novou dávkou vážnosti a horlivej snahy dosiahnuť cieľ. Deň 12. jún 1933 bol pre dve nové pani učiteľky Romanku Hasmandovú a Marušku Pijáčkovú šťastným dňom. Priniesli si maturitné vysvedčenia s vyznamenaním. Oprávňovalo ich vyučovať na obecných školách v Čechách a na Morave. To bol ďalší stupeň k životnému štartu, ktorý rehoľníčke začína obliečkou.

Novicka – sestra Mária Vojtecha

Dlhé roky čakateľstva (1927 – 1933) vystupňovali v srdci devätnásťročnej čakateľky Romanky túžbu zaradiť sa do šíku milosrdných sestier boromejok, do najkrajšej formy horúcej lásky k Spasiteľovi. Vytúžený deň 14. august 1933 sama opisuje nasledujúcimi slovami:

„V predvečer sviatku Panny Márie Nanebovzatej v jubilejnom roku 1933 sme dostali – Maruška a ja – posvätné rúcho a nové rehoľné meno: sestra Mária Huberta a sestra Mária Vojtecha. Bol to hlboký a nezapomenuteľný zážitok.“

Ako bolo v materskom dome Pod Petřínom zvykom, obliečka sa konala podvečer. Sotva sa novicky predstavili komunite, schyľovalo sa k večernej modlitbe, takže prvý deň si svojho nového oblečenia veľmi neužili. Sestra Vojtecha sa dlho lúči so sviatostným Spasiteľom a konečne sa poberá k lôžku. Opatrne kladie jednotlivé časti rehoľného odevu na stoličku. Veľký ruženec za pásom sa jej zdá ako šnúra drahocenných perál. A zrazu jej zide na um: „Čo by som si počala, keby mi posvätné rúcho niekto odniesol...“ Sestra Vojtecha si líha a zbožným pohľadom pohladí na zem splývajúce dlhé rúcho. Avšak, čo to? Niekto pohol záclonou pri lôžku. Sestrička sa posadí na lôžku, pozerá do šera spálne – nie, nič sa nehýbe, predsa nikto nemôže vziať jej šaty. No záclona sa pohne zase. Sestra Vojtecha náhle zazrie medzi svojou stoličkou a druhým lôžkom starú sestričku boromejku. Kľačí, je hlboko sklonená, takže jej nevidno do tváre. Jej pevne zopnuté ruky sú upracované, žilnaté a mozolnaté. Je to postava plná hlbokkej pokory, vrúcnej zbožnosti a pracovitosti. Sestra Vojtecha sa už nebojí o svoje po-

svätne rúcho, dojato hľadí na sestričku a v duši počuje hlas: „Táto sestra ti vyprosila povolanie!“ V tom postava zmizla. Zmätená novicka usína...

Ráno premýšľa: „Bol to sen? Ale ja som ju videla! Tie upracované žilnaté ruky, tú zhrbenú postavu...“ Sestra Vojtecha vie, že to nebol sen, ale skutočný zážitok. Komu to bude rozprávať? Nikomu. Raz to napíše do svojho príspevku k nekrológu a jej sestričky to objavajú až po jej smrti...

Šťastný rok kánonického noviciátu v materskom dome Pod Petřínom, v období jubilejného svätého roku 1933, bol rokom hlbokej rehoľnej formácie, na ktorú sa usilovalo odpovedať tridsaťštyri radostných dievčenských srdc úprimným úsilím. Večerné rekreácie boli často plné výbuchov srdečného smiechu veselých noviciek, ktoré si večer rozprávali všetelijaké zážitky a nešikovné kúsky. „Škoda,“ píše sestra Vojtecha, „že už v druhom roku noviciátu väčšia časť noviciek odcestovala získať prvé skúsenosti – ako sa všeobecne hovorilo ‚na šaret‘.“

Sestra Vojtecha dostala poslanie vyučovať drobných detí v obecnej škole v Třeboni. Keď sa prvýkrát postavila pred svoju triedu, jej srdce sa zapálilo pre službu deťom.

V jej triede bola vždy disciplína. Jedna spolusestra spomína, že si nevedela rady, keď nemohla zvládnuť veľkých chlapcov na hodine telocviku. Sestra Vojtecha sa ochotne ponúkla, že hodinu zoberie – a skutočne – chlapci cvičili jedna radosť. Až neskôr dotyčná sestra zistila, že práve vtedy nosila sestra Vojtecha vo vrecku buničinu, lebo každú chvíľu vracala, alebo mala bolesti žalúdka. Sestra Vojtecha bola vždy jemnej konštitúcie, ale nikdy sa nešetřila a pri všetkom bola prvá.

Jej spolunovicky ešte po rokoch spomínajú, že jednou z veľkých úloh pre novicku bolo naučiť sa

rozumieť pravidlám Konštitúcií – tzv. svätej regule. Ktorá z novíciek bola v tomto ohľade najснаživejšia, smela za odmenu po polnočnej svätej omši prinášať do chóru Jezuliatko na adoráciu. To bolo vždy veľké očakávanie, ktorá prinesie Jezuliatko. Na Vianoce 1933 to bola sestra Vojtecha.

Pán vychovával svoju mladulinkú nevestu všetkými prostriedkami. Jedna zo sestier rozpráva tento veselý príbeh, ako ho sama počula od sestry Vojtechy.

V čase chrípok a rôznych ochorení suplovali sestry učiteľky jedna za druhú, ako to bolo práve treba. Jedného rána prišiel v Třeboni rad aj na sestru Vojtechu. „Sestrička Vojtecha,“ povedala dobrotivo sestra riaditeľka, „choďte, prosím, dnes do prvej triedy zastúpiť sestru Albertínu.“ „A čo mám, prosím, učiť?“ pýta sa sestra. „Učte, ak chcete náboženstvo, to vám pôjde najlepšie.“ – Hodina náboženstva uplynula v najlepšej atmosfére. Deti s napätím počúvali. Sestra Vojtecha spokojne opúšťa triedu.

Na druhý deň sa opakuje rovnaká ponuka. Sestra Albertina je ešte chorá. „Áno, idem – a čo mám učiť?“ pýta sa opäť sestra Vojtecha. „Učte zase náboženstvo,“ radí skúsená riaditeľka, „aspoň uvidíte, čo ste naučili.“ Sestra Vojtecha prikývne a chystá sa do prvej triedy. V duši jej znie: „... aspoň uvidíte, čo ste naučili...“ „Ja predsa viem, čo som naučila...“ bráni sa tomu hlasu. A hneď to ide vyskúšať.

„Tak, deti, naposledy sme preberali, ako sa Pán Ježiš zjavil apoštolom, keď boli sami a on prešiel zatvorenými dvermi. Jeden apoštol tam chýbal. Ktorá mi môžete povedať, ktorý z apoštolov chýbal, keď prvýkrát prišiel medzi nich vzkriesený Pán Ježiš?“ A už sa trepoce ručička malej Zdenky v prvej lavici. „Tak, Zdenka, povedz nám to!“ „Prosím, keď Pán Ježiš prišiel po svojom vzkriesení medzi apoštolov, nebol s nimi...“ maličká sa nadýchne a s veľkou dôležitosťou

prednesie, „nebol s nimi pán Masaryk!“ Trieda vybuchne smiechom.

Sestra Vojtecha ihneď zvládne situáciu, zastane sa Zdenky, pretože pán prezident sa tiež volal Tomáš, a ihneď zide na úroveň tých maličkých, aby im dôkladne vysvetlila rybársky zbor, kde chýbal „neveriaci Tomáš“. A hodina je na konci. „Aby ste spoznali, čo ste ich naučili...“ znie jej v duši. A to by nebola sestra Vojtecha, aby túto a každú svoju nešikovnosť nevyužila na srdečný smiech sestier pri rekreácii. „Tak som spoznala, čo som naučila,“ uzatvára sestra Vojtecha, „a som rada, veľmi sa mi to zišlo.“

Šťastná Třeboň! Kedykoľvek neskôr prechádzala Třeboňou, rozprávala svojim spolucestujúcim nejakú perličku.

Raz spomínala, ako sa jej sám knieža Schwarzenberg inkognito vypytoval na pomery v Třeboni. V tom čase sa konal pohreb jedného z členov Schwarzenberskej rodiny. Jedna spolusestra rozpráva túto spomienku:

„Sestra Vojtecha sa vybrala z klauzúry s náručou opravených zošitov a ponáhľala sa do školy. Vtom jej vstúpi do cesty neznámy pán ušľachtilého výzoru a pýta sa: „Kamže sa, sestrička, tak ponáhľate?...“ Pán sa predstavil ako inžinier Richter a sestra Vojtecha ochotne odpovedá na záplavu otázok. Teraz sa prejavila ako učiteľka dejepisu a zemepisu s vedomosťami na úrovni. Starý pán „inžinier Richter“ sa pýtal na členov rodiny Schwarzenbergovej. A počúval správy z ušľachtilého srdca rehoľnej sestry, ktorá neposudzuje, ale ospravedlňuje a dokáže dať na každú otázku kresťansky primeranú odpoveď. Dojatý „pán inžinier“ sestričke poďakoval a vrelo sa s ňou rozlúčil.

Okresný školský výbor v Třeboni sa na školskom zasadaní jednomyselne uzniesol Vojteche Hasmandovej, učiteľke obecnej súkromnej školy s právom

vyučovať verejnosť v Třeboni, udeliť pochvalné uznanie za veľmi svedomitú a veľmi úspešnú pôsobenie v školskej službe. „Vyjadrujúc Vám s potešením toto uznanie, očakávame, že s rovnakou láskou, nadšením a vytrvalosťou budete ďalej pracovať v škole v prospech detí, ktoré budú zverené do Vašej starostlivosti. V Třeboni, 1. júla 1938, podpísaný okresný inšpektor a predseda Okresného školského výboru.“

Len nerada pustila treboňská škola sestru Vojtechu v auguste 1939 späť do Prahy, lebo bolo známe, že sa len tak skoro nevráti. Stála pred životným rozhodnutím zložiť večné sľuby – navždy, na život a na smrť. Také rozhodnutie vyžaduje vždy dlhšiu prípravu. Vtedy sa tejto príprave hovorilo probácia a skupina probantiek mala svoju vlastnú riaditeľku v osobe sväte žijúcej sestry Chrysology Satinskej. Bola to múdra rehoľníčka, ktorá dokázala správne riešiť problémy svojich dospelých zverených a tak ich pripraviť na ďalší rehoľný život.

V tom čase večných sľubov bolo sestre Vojteche zverené vyučovanie v kláštornej škole sestier boromejok v Prahe III – Úvoze, ktorej sa všeobecne hovorilo „Křížovka“. Jej základný kameň bol totiž položený na sviatok Nájdenia svätého Kríža a na mieste, kde skutočne stával kríž. Názov „Křížovka“ sa tradoval celé roky vďaka pôsobeniu sestier boromejok v škole.

Dňom ich večných sľubov sa stal 19. marec 1941, keď boli školy uzatvorené pre akútny nedostatok uhlia pri tzv. „uhľových prázdninách“. Vo svete zúrila druhá svetová vojna a všetci s obavami sledovali vývoj udalostí. Sestra Vojtecha spečatila svoje odovzdanie sa Bohu. S plným vedomím svojej životnej obety a s celou láskou svojej horúcej duše vyznávala pred oltárom a pred sviatostným Spasiteľom spolu s devätnástimi spolusestrami: „... že túto Kongregáciu nikdy neopustím, v nej chcem stráviť celý svoj život, v nej zomrieť,

---

chudobným a chorým slúžiť podľa Konštitúcií tejto Kongregácie...”

Keď sa šťastná profeska vracala 21. augusta 1941 do Třebone, prichádzala vyzbrojená nielen duševnou silou symbolizovanou zlatým snubným prsteňom svojho zasvätenia, ale tiež rôznymi kurzami, ktorými si zvyšovala kvalifikáciu a vzdelanie pre budúce úlohy. Viezla si so sebou vysvedčenia z kurzu telesnej výchovy, kurzu vyučovania katolíckeho náboženstva, dvojročného kurzu pre učiteľky meštianskych škôl, kurzu cirkevnej hudby a spevu – všetky absolvovala s výborným prospechom.

Vojnové roky pokračovali a s nimi sa hromadili obavy o budúcnosť. V apríli 1942 bola poslaná do kláštornej školy do Frýdlantu nad Ostravicou, ktorej hrozilo uzatvorenie vtedy vládnucom, nacistickým režimom. Napriek všetkým snahám Kongregácie, ktorá mala vtedy ešte nemecké vedenie, sa nepodarilo túto kvitnúcu školu zachrániť a dňa 30. októbra 1942 bola zásahom nacistov zatvorená.

„Bol som chorý a ty si sa o mňa starala...“

Keď sa uzatváracie práce upokojili a žiačky boli premiestnené do iných verejných škôl, zišla sa komunita pri večeri. Na unavených tvárach sestier bola poznať námaha uplynulých dní, bolesti i obavy z dní budúcich. Ktorási sestra sa spýtala: „Milá Matka, čo teraz bude s nami?“ Sestra predstavená otvára list z materského domu: „Praha prosí sestry učiteľky a profesorky obchodnej školy vo Frýdlante o posilu pre nemocnicu v Slanom...“ „Kto z nás pôjde...?“ A už vstáva sestra Vojtecha. „Prosím, napíšte mňa, ja pôjdem k chorým rada...“ Počudovaný pohľad sestier spočinie na bledej tvári mladej profesorky. „Vy, sestra Vojtecha? Veď ste nikdy pri chorých neboli...“ „To nevádi, ja sa to naučím! Prosím, napíšte, že ja pôjdem, prosím, veľmi prosím...“

Materský dom rád prijal ponuku statočnej sestry Vojtechy. A kým sa niekto nazdal, pobehovala sestra Vojtecha po nemocničných chodbách Okresnej verejnej nemocnice v Slaném, ako by to bolo jej najmilšie pracovisko. Pacienti rýchlo vycítili, že majú medzi sebou nanajvýš ochotnú a milú sestričku, a hocikedy jej pripravili nejaké nevinné prekvapenie.

Vo veľkej sále slánskej ortopedie stáli v rade posteľe chorých a nad nimi tabule s krasopisne napísanými menami. Na chirurgii sa zvyčajne pacienti rýchlo striedajú. Jedných prepustia a prichádzajú noví. Keď sa začnú uzdravovať, radi si krátia čas rôznymi nápadmi. V jednej sále bolo zvlášť rušno. Sestra Vojtecha, zamestnaná prípravou na vizitu, si to nevyšímala, len sa jej nezдалo, že je na izbe nezvyklý šum. Vtom už prichádza pán primár s vážnou tvárou, kto-

rá pri veľkej vizite nepozná žarty. Avšak, čo to? Pán primár minie prvé lôžko a zdvorilo sa opýta: „Tak čo, pán Skřivan, ako sa vám darí?“ Spokojný s odpoveďou ide ďalej: „Tak čo, pán Vrána, ešte bolí, bolí?“ Zase nič. Všetko v poriadku. „A čo vy, pán Drozd?“ To už na každej tvári primárovej suity zaihral úsmev. Keď potom prišiel na rad ešte pán Slavíček, pán Vrabec, Sýkora, pán Holub a pán Hrdlička, to už ani pán primár nevydržal a napriek všetkým svojim zvykom sa z plných pľúc rozosmial: „Teda, sestra, to ste na mňa narafičili vy...“ Než stihla sestrička niečo povedať, pacienti sa priznali, že si zaranžovali lôžka tak, aby išli za sebou „všetky vtáčie mená.“

Raz bolo zase úzko aj samotnej sestričke Vojteche, lebo nepoznala ošetrovateľský slang. Ráno, v operačnom dni, ošetrovateľ dofrčal s nemocničným lehátkom a žiadal, aby sestra Vojtecha pomohla naložiť pacienta pripraveného na operáciu. „Ako sa volá?“ „Počkajte, hneď si spomeniem – Kôň!“ Sestrička záporne pokrúti hlavou: „Tak to ste na zlej adrese, také meno sa na mojom oddelení nevyskytuje.“ Ošetrovateľ odíde, ale o chvíľu sa vracia. „Sestra Vojtecha, vydajte mi pána Koňa, musí tu byť – v noci ho priviezli po úraze.“ „Nehnevajte sa, Jarko, ale ja viem, koho mám na oddelení. V noci boli dva príjmy, ale ani jeden z nich sa nevolá pán Kôň.“ Jaroslav odchádza naprázdno, ale než sa nazdáš, už je tu naspäť. Hrnie sa k jednej posteli a napriek všetkým protestom sestry Vojtechy nakladá pacienta Stanislava Vondrážku. „Ale Jarko, to predsa...“ „Sestrička,“ vraví dobromyseľne ošetrovateľ, „vy to neviete, ale tu je každý podľa toho, čo sa operuje... A tohto človeka kopol kôň. Oni mi povedali: Privezte nám toho ‚koňa‘. No, už to viete.“

V ten deň bolo na sále veselo. Nemocnica sa zabávala na tom ako sestrička Vojtecha hľadala pána Koňa... A sestra sa smiala.

Boli však i časy vážne, až tragické. V máji 1945 prišiel deň oslobodenia. Nemecké vojsko ustupovalo za zúfalej obrany. Na všetkých stranách sa strieľalo. Privádzali prvých ranených. Mladí chlapci rozstrieľaní, s odtrhnutými údmi, chrčiaci, stonajúci, umierajúci. Práce bolo viac než síl. Pre mladú sestru to bolo príliš. Na minútku odbehla, nie aby sa niečím posilnila alebo si odpočinula, ale aby sa hlasno vyplakala. „Pane Ježišu, Pane Ježišu,“ stonala jej citlivá duša. Vzápätí sa však vzchopila. Utrela si oči a vrátila sa do služby. Slúžilo sa vo dne i v noci.

Jedna zo sestier rozpráva: „Spomínam si na deň oslobodenia od nacistov, za revolúcie v roku 1945. Nemeckí vojaci boli vonku odstreľovaní a kladení na chirurgiu na chodbu na zem, napoly ešte i živí. Zároveň však bolo vydané prísne nariadenie, že im nikto nesmie ničím poslúžiť. Onedlho sme išli touto chodbou na obed. Niektorí k nám natahovali ruky a pýtali si vodu. Báli sme sa a boli sme celkom prestrašené. Vtom išla sestra Vojtěcha. Okamžite utekala pre vodu a neohrozene im slúžila. Nebála sa – a tak nám všetkým dala príklad pravej, statočnej, milosrdnej lásky.“

Iná sestra rozpráva: „Po Nemcoch prišli Rusi. Dostali sme nariadenie učiť sa po rusky, aby sme mohli ošetrovať ruských ranených vojakov. Spomínam si, aká bola sestra Vojtěcha v tejto veci vynikajúca. Raz ju však ruský vojak ohrozoval. Snažil sa ju uchopiť... Ona sa však rázne ohradila, postavila sa pod kríž, ktorý visel na stene nemocničnej izby, pozrela sa vojakovi priamo do očí a povedala s posunkom ku krížu: Ja patríam tomuto krížu! Vojak, vykoľajený, ustúpil o krok späť a vzdychol: ‚Madona.‘ Od tej chvíle sa už nikto neodvážil sestru Vojtěchu obťažovať.“

Skončila sa revolúcia, verejnosť sa upokojila a zdalo sa, že život sa vráti do normálnych koľají.

Líšenská pani riaditeľka

Len nerada sa sestra Vojtecha lúčila s nemocnicou v Slaném. Sama o tom píše, že sa jej po chorých v srdci veľmi cnie.

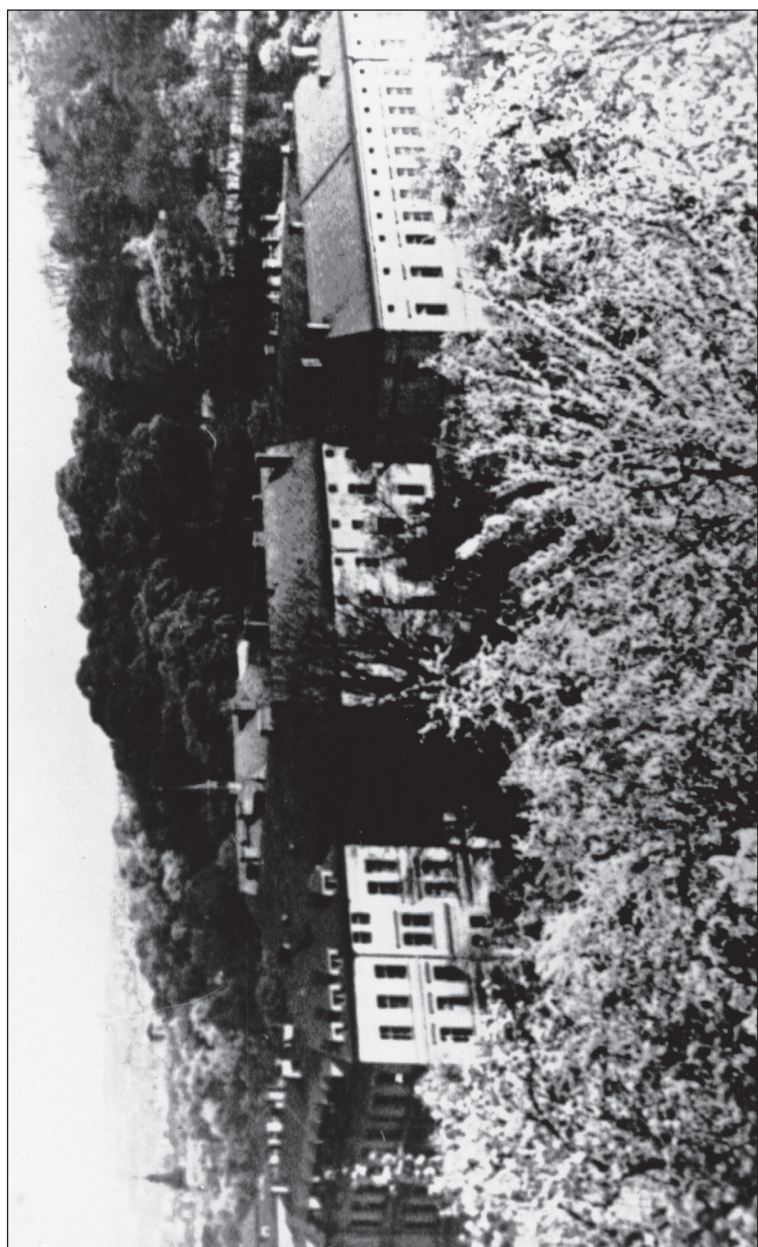
Povinnosti ju však volali opäť do školských tried. Prvého septembra 1945 ju nachádzame ako definitívne ustanovenú učiteľku v Dievčenskej škole v Brne-Lišni a od 1. septembra 1947 ako riaditeľku tejto školy. Sama o tom píše:

„Náročná práca v Brne-Lišni čoskoro nahradila akúkoľvek clivotu. Pán Boh mi dal milosť, že kamkoľvek som prišla, všade som bola rada. V Líšni som žila celkom pre školu, milovala som deti a deti milovali nás.“

Škola sa sľubne rozvíjala. Sestra Vojtecha už mala za sebou kurz ruštiny a vysvedčenie, ktoré ju hodnotilo ako veľmi dobre spôsobilú vyučovať ruský jazyk na meštianskych školách. Sestra Vojtecha sa nezastavila. Súčasne bola zapísaná ako riadna poslucháčka na Vysokej škole pedagogickej v Brne. V roku 1945/46 tu absolvovala dva semestre.

Na ruský jazyk mala sestra Vojtecha mimoriadny talent. Lenže... jej trieda sa nechcela učiť ruštinu. Čosi sa v tých deťoch bránilo. Raz prišla sestra Vojtecha do školy a musela s neúspechom posadiť i čakateľku na rehoľné povolanie, ktorá nevedela lekciu z ruštiny. Sestra Vojtecha pokývala hlavou a povedala: „Sestričky, sestričky, vy sa nechcete učiť po rusky? A čo keď vás raz predstavení pošlú na misie do Ruska?!“ V triede bolo ticho. Ale od tohto dňa sa známky z ruštiny výrazne zlepšili. Jedna z jej najbližších spolupracovníčok dodáva, že sestra Vojtecha sa i v čase, keď bola sestrou predstavenou, denne modlila sekvenciu „Stabat

Mater“ za ruský národ. Jej srdce bolo vždy široké a prístupné ľudskej bolesti, nech sa to týkalo kohokoľvek.

Spolusestry spomínajú na život v Líšni s náročnými divadlami a kultúrnymi podujatiami, do ktorých zapojili takmer všetky deti. Tieto divadlá boli veľmi navštevované líšenskými obyvateľmi a rodičmi, ktorí tam chceli vidieť svoje milované dieťa. Príprava predstavení zaberala čas a silu líšenskej pani riaditeľke, lebo ona bola dušou každého podujatia. Možno málokto tušil, že vlastne toto je jediný zdroj príjmu pre chudobnú školu, kde učiteľky pracovali zadarmo a málokteré dieťa mohlo zaplatiť celé školné. Sestra Vojtecha nešetrila námahou. Organizovala, učila, cvičila s deťmi a tiež sa úprimne radovala z ich detských úspechov. Ešte po rokoch sa k nej hlási pani, že je jej Šípková Ruženka z Líšne. Aj do tejto rodiny mala Matka Vojtecha možnosť zasiahnuť a priviesť ku konverzii brata „Šípkovej Ruženky“.

Zdalo sa, že nič nemôže ohroziť chod sľubne sa rozvíjajúcej školy. A predsa. Dátum 12. február 1949 je dátumom definitívneho zrušenia Dievčenskej kláštornej školy s právom verejnosti v Brne-Líšni. Nepomohli odvolania sa rodičov líšenských žiakov, nepomáhali urgencie ani príhovory. O osudoch všetkých rehoľných škôl bolo už vopred rozhodnuté. Československá republika mala byť „štátom s ateistickým školstvom“.

Sestra Vojtecha sa vrátila z Líšne opäť do materského domu pod Petřínom a bola šťastná. Bola vždy pripravená prijať akúkoľvek situáciu a ťažiť z nej, čo sa vyťažilo dalo pre dušu a pre službu, ktorú práve mala.

„Tak sme ju videli pomáhať v Notburge pri deťoch, alebo sadáť si za stôl v prijímacej kancelárii podpeťrínskej nemocnice, učiť čakateľky ruštinu, pomáhať im v ich zápelení na štátnych školách, a nadovšetko sme ju vídali v hlbokom sústredení pri svätostánku,“ spomínajú spolusestry.

Jedno však bolo nápadné. Keď sa sestra Vojtecha vrátila z Líšne, nevybalila si celkom všetky veci, ale nechala si väčšiu časť v batožine za lôžkom. „Čo to znamená, sestrička, prečo sa nevybalujete?!“ pýtali sa spolusestry pri rekreácii. A bolo z toho veselo. Ale sestra Vojtecha sa i tak nevybalovala. Vec sa dostala až do uší sestry vikárky Theofory. Pri ďalšej večernej rekreácii sa sestra vikárka priamo opýtala: „Je to pravda, sestra Vojtecha, že ešte nie ste z Líšne vybalená?“ „Áno!“ „A môžeme vedieť prečo?“ Sestra Vojtecha pokorne priznáva: „Prosím, ja sa bojím šaretu – a keď sa pozriem na tú batožinu, tak sa cvičím v statočnosti!“ Srdečný smiech zahlholil v rekreácii. „Sestra Vojtecha, šaret skutočne nemáte, mám vám to dať písomne?! Tak sa len pokojne vybalte.“ Sestra Vojtecha sa vybalila. Ale nie na dlho. Sotva oslávila svoje meniny, v apríli roku 1950, volal ju hlas poslušnosti do prachatického Neumannea.

Neumannium

Ústav „Neumannium“ bol v čase príchodu novej sestry predstavenej Márie Vojtechy Hasmandovej 30. apríla 1950 premenený na Domov dôchodcov. Je to rodný dom filadelfského biskupa českého pôvodu svätého Jána Nepomuka Neumanna a jeho sestry Johanky Neumannovej, jednej z prvých čakateliiek Kongregácie sv. Karola Boromejského v Čechách.

Neumannium prežilo mnoho zmien a udržalo sa v pôsobnosti Kongregácie viac než sto rokov. Až v roku 1975 opúšťali sestry boromejky Prachatice. V čase pôsobenia Matky Vojtechy bol tento domov dôchodcov v správe diecéznej Charity a potreboval mnoho opráv. Kedysi tu sestry obrábali mnoho pozemkov a ústav sa živil z vlastného hospodárenia. Tak na opravy nezostával ani čas, ani finančné prostriedky.

Sestra predstavená Vojtecha sa vo svojich tridsiatich šiestich rokoch ocitla v ťažkej situácii. Všetko volalo o pomoc. Nielen v budove, ktorá sa skladala zo štyroch domových čísel, nielen na dvore, kde pobehovalo mnoho sliepok, husí, kačíc a inej hydiny, takže dvor vyzeral skôr ako sedliacky statok, než ústav. Komunita sa skladala sčasti z miestnych sestier a sčasti zo sestier prisťahovaných zo zrušeného ústavu v Českých Budějoviciach. Tieto sestry sa sem prisťahovali i so svojou bývalou predstavenou sestrou Ilonou Richtrovou. Jej sestry k nej prirodzene lipli. Prišli obavy, že sa komunita rozdelí. Do tejto situácie prišla Matka Vojtecha v úlohe predstavenej, hoci bola vekom takmer najmladšia. Jedna zo sestier o tom píše:

„Volali sme ju ‚Matka Vojtecha‘. Prvá vec, čo urobila, bola, že sa denne chodila radíť k sestre Ilone ako

staršej a skúsenejšej predstavenej. Sestra Ilona bola šľachetná žena. Ocenila jej pokorný prístup, a roz dvojenie, ktoré hrozilo, bolo hneď v zárodku zažehnané.“

Tá istá sestra spomína: „Myslím, že nikto nemohol povedať, že ho niečím zarmútila, a keď sa jej zdalo, že niekoho niečo bolí, že azda niečo zavinila, vedela vec urovnať, vysvetliť, potešiť. Sama som zažila, že za mnou prišla, i večer, k lôžku ma odprosiť, pretože ma večer videla zarmútenú, hoci vina bola na mojej strane. Dojalo ma to a snažila som sa svoj chybný krok napraviť.“

Prachatická komunita sa utvrdila v láske ku svojej mladej predstavenej ešte jedným zásahom Božieho dopustenia. V blízkosti Znojma sa zariaďoval nový ústav Plaveč. Boli tam treba nielen ochotné ruky, ale tiež rozvážna organizácia. Sestra vikárka Theofora si zavolala na pomoc vždy ochotnú sestru Vojtechu. Tá prišla z Prachatic na týždeň na výpomoc. Lenže vec dopadla inak. Mimoriadna fyzická námaha pri skladaní drôtených roštov do lôžok z nákladného auta spôsobila sestre Vojteche uvoľnenie obličkového kamienka, ktorý sa zasekol v močových cestách a vyvolal ťažké záchvaty obličkovej koliky. Chorú odviezli v ťažkom stave do nemocnice v Pelhřimove, kde sa lekári márne snažili pohnúť kamienkom. Už by sa boli odhodlali na operačný zákrok, keby im v tom nebránili vysoké teploty pacientky. Konečne sa nešťastný kamienok uvoľnil a oblička sa opäť dostávala do normálnej funkcie. Chorá však bola predchádzajúcimi útrapami taká vyčerpaná, že musela dlho zbierať sily, než bola schopná cesty do Prachatic.

Za ten čas však jej komunita spoznala, ako im predstavená chýba, ako je bez nej v Prachaticiach smutno. V bolesti, modlitbe a radostnom očakávaní

---

jej návratu sa dokončilo stmelenie všetkých do jedného srdca a jednej duše. Najviac ju milovala bývalá predstavená z českobudějovického azylu – M. Ilona Richtrová. Zomrela po roku, príkladnou smrťou, v náručí sestry predstavenej Vojtechy. Aká ušľachtilá bola láska týchto dvoch sestier, keď staručká predstavená dávala prednosť a rešpektovala autoritu mladej, a mladá predstavená zahŕňala láskou a úctou svoju staručkú spolusestru. To sa odohrávalo denne pred očami celej komunity, ktorá sa týmto nevšedným príkladom skutočne vzdelávala. Tak uplynuli dva roky a niekoľko mesiacov.

V sieti Božej lásky

Sestra predstavená z Neumannea bola jedného dňa nečakane zavolaná do Prahy. „Čo to len bude?“ dohadovali sa veselé sestričky. A mnohé sa so strachom pýtali: „Hádam len nebudem mať ja šaret...?“ Ale nikto nemohol prísť na tú pravú príčinu.

O niekoľko hodín kľáči sestra Vojtecha pred Matkou Bohumilou a po tvári jej stekajú slzy. Možnože i statočná Matka Bohumila zaslzila, keď kľádla svojej duchovnej dcére také zvláštne otázky... „Sestra Vojtecha, môžeme vám dať, tajne, do Prachatic kňaza, ktorý by dával sestrám duchovné cvičenia?“ „Samozrejme, Matka Bohumila, s najväčšou radosťou!“ „Viete ale, čo to bude znamenať? Náhodou unikol internácii, polícia ho bude hľadať.“ Chvilka ticha. „Áno, Matka Bohumila...“ „Riskujete svoju občiansku slobodu. Mohli by vás uväzniť...“ „Áno, Matka Bohumila.“ „A čo viac, budú vás podozrievať zo vzťahu k nemu – a polícia dokáže podozrievať. Riskujete teda vašu slobodu i vašu česť. Nie je to pre vás príliš, sestra Vojtecha?“ Dlho sa dívajú tieto dve statočné bormejky z očí do očí... Potom sestra Vojtecha zašepká: „Ak ma uznáte za hodnú tejto obety – rada prijímam, Matka Bohumila!“ Posledné objatie, požehnanie a Matka Bohumila vtisne do ruky sestry Vojtechy malý obrázok, na ktorý pripísala vlastnou rukou životný program sestry Vojtechy: „Verná až na smrť!“ Tento program sa naplnil.

Sestra predstavená Vojtecha prišla domov, kde bola s napätím očakávaná. Keď komunita vysvetlila, o čo pôjde, bolo chvíľu ticho. Každý chápal závažnosť situácie. Kongregácia sa vo svojich dcérach nezmyšľala. „Budeme mať exercície“ – to je pre rehoľnú ses-

tru jedna z najradostnejších skutočností. A exercície boli. Sestričky prichádzali „na dovolenku“ s radosťou. Chodili na prechádzku do lesa a v sústredenosti strávili týždeň v milom Neumanneu. Sestra predstavená bola vo svojom živle. Tam, kde išlo o Božiu vec, o prospech duší, nepoznala jej vynaliezavosť, láska a obetivosť nijaké medze.

Čím tento dom upútal pozornosť polície, doposiaľ nikto nevie. Prišiel 10. september 1952. V Prachaticiach bývala často na návšteve rodná sestra sestry predstavenej Vojtechy – sestra Emília.

Hneď ráno zaklopali na dvere kancelárie štyria muži a žiadali si sestru predstavenú. Sestrička z kancelárie – nič netušiac – odpovedala, že ju ide zavolať. Akonáhle zistila, že jej idú v päťách, pochopila, o koho asi ide a dala dohovorené znamenie – trikrát zazvonila pri schodoch na klauzúrny zvonček, ktorý bol pred bytom exercitátora. Sestra Doloris Janáková o tom sama rozpráva:

„Vtom mi napadlo, či si ešte nekoná vďakyvzdanie v oratóriu a zamierila som k druhému schodisku, aby som ho nejako varovala. Muži mi boli v päťách. Keď som pootvorila klauzúru, jeden z mužov strčil ruku medzi dvere a nechcel ich pustiť. Násilím som ich pribuchla. Muselo ho to zabolieť. Však mi to tiež dali do protokolu a pridali mi pol roka trestu. Začala som volať o pomoc. Prišla Matka Vojtecha a pozornosť sa sústredila na ňu. To mi stačilo, aby som vyklzla a vbehla do izby exercitátora, ktorý po mojich udýchaných správach ihneď opustil budovu a dohodnutou cestou bežal k zadnému vchodu, aby sa dostal cez stodolu k lesu. Nikto nerátal s tým, že celý ústav je obklúčený.“

Zatiaľ sa konala domová prehliadka v kancelárii. Sestra Emília sa odvážila a prišla za sestrou Vojtechou do kancelárie. Sestra Vojtecha stála bledá, ale pokojná: „Sestrička, čo sa to deje?“ zvolala s plačom sestra Emília,

„hádám ťa nechcú zatvoriť?“ Na to sa jeden príslušník polície rozčúľil a kričal: „Nerobte cirkus a choďte!“ Sestra Vojtecha mu nebojácne odpovedala: „Prosím vás, je to moja rodná sestra, prišla ma navštíviť z Moravy a teraz vidí toto tu...“ „Tu ju nepotrebujeme, nech ide ihneď preč!“ odsekol policajt. S plačom odišla povedať sestrám, čo sa stalo. Vo dverách jej ešte stihla sestra Vojtecha pošepkať: „Edigna“. Sestrička pochopila. O niekoľko dní si prišli pre sestru Edignu i pre sestru Doloris.

Domová prehliadka trvala niekoľko hodín. Sestry sa zhromažďovali v kaplnke a žiadali, aby sa smeli rozlúčiť so zatknutou. Márne bolo presvedčanie, že ju zasa vráti. Polícia zrejme nechcela vyvolať búrku, lebo vchod sa naplnil plačúcimi starenkami – všetci ju chceli vidieť. Konečne dovolili priviesť ju do kaplnky. Komunita sa zhromaždila v kaplnke. Miestny duchovný otec dôstojný pán Praxl jej dal sväté prijímanie a sestra Vojtecha – posilnená sviatostnou prítomnosťou – do tichého vzlykania zaspievala neohrozene, krásne, naplno a čisto prvú slohu piesne „Matička Božia, obetuj“. Vedela, o čo pôjde, lebo ešte vo dverách kancelárie jeden z mužov tajnej polície informoval druhého: „Už sme ho chytili, chcel utiecť zadným vchodom.“

Komunita nemohla spievať pre plač. Sestra Vojtecha povedala pár slov. Muži od polície boli v tej chvíli bezbranní. Potom svoje ovečky požehnala a nastúpila do pripraveného auta. Sestry volali: „Matinka, vráť sa nám, vráť sa...“

„Posledné pribuchnutie dvierok od auta nám raniło srdce,“ píše jej rodná sestra Emília o tomto zážitku.

Pre sestru Vojtechu nadišlo osem dlhých rokov väzenia. Keď neskôr spomína na roky väzenia, na výsluchy a väznicu, napísala o tom:

„Boli to plodné roky v sieti Božej lásky...“

Zamrežované okienko

Keď sa sestra Vojtecha po vstupných formalitách dostala do svojej cely, kde mala stráviť plný rok samoty, kľakla si na zem a jej duša vzdávala vďaky Pánovi chválospevom TE DEUM, ako sama raz rozprávala. Bola silná, duševne vyzbrojená, i keď chatrného zdravia a krehkej konštitúcie.

O duševných útrapách tohto väzenia nechcela hovoriť. Vravela, že všetko odovzdala Pánu Bohu a že to nebude brať späť. Priznáva, že sestry neboli fyzicky mučené. Ale ponižovania, duševných útrap, tiež zimy a nedostatku jedla zakúsili všetky dosť. Spolu s Matkou Vojtechou bola uväznená sestra Edigna Bílková z Prachatic, sestra Doloris Janáková, sestra Placidia Gabrielová z Hrabíc, sestra Christiana Houštová z Písku, sestra Hermela Motáčková z Českých Budějovic. Všetky boli predstavenými juhočeských filiálok.

Čas v samotke, prerušovaný iba vypočúvaniami, rámusom pri donášaní chudobnej stravy v plechovej šálke, klepnutím okienka vo dverách, tzv. „špehovačky“, v ktorej sa občas zjavilo niečie oko – zlé a výsmešné sa vliekol donekonečna. Nemali hodinky, nemali kalendár... Sestra Vojtecha ďakovala Pánovi, že sa ešte vo dverách pri zatýkaní v Prachaticiach dozvedela o zatknutí otca exercitátora, a mohla to teda priznať.

Zdá sa, že iniciátorom procesu sa videlo, že zatknutá Antónia Hasmandová má málo prečinov a vyjde z procesu s celkom nízkym trestom. Pretože sa už proti nej nemohlo nič nájsť, bola vymyslená ďalšia „umelá velezrada“. Obvinia ju, že preniesla tajný list pre Vatikán od odsúdenej Žofie Langrovej

na francúzske veľvyslanectvo. Sestra Vojtecha pri vypočúvaní pokojne odporovala. Veď nikdy na francúzskom veľvyslanectve nebola. Keď je však človek sám, myšlienky pracujú a polícia má vždy po ruke všetky technické prostriedky, aby obvineného oklamala a dovedla k priznaniu. A tak sa stalo, že sestre Vojteche bola pri vypočúvaní predložená listina, kde Matka Bohumila priznáva, že poslala sestru Vojtechu Hasmandovú s tajným listom pre Vatikán na francúzske veľvyslanectvo. Sestra Vojtecha drží list a ruky sa jej chvejú. Číta raz, číta druhý raz, tretí, prezerá si podpis tak dobre známy – ako dobre poznala rukopis Matky Bohumily! Áno, je to jej podpis, omyl vylúčený! „Tak čo, Hasmandová! Langrová to priznáva!“ Myšlienky sestry Vojtechy horúčkovito pracujú... „Áno, Matka Bohumila vie, že som zatvorená! Nechce už označiť iného. Dôveruje mi, že ‚to‘ zoberiem na seba. Áno...nech už nikto ďalší nepríde na rad... Áno, ja to zoberiem na seba... Matka Bohumila si to praje...“

Tentokrát je vyšetrovateľ spokojný: „Priznala sa...“ Aké to bolo prekvapenie, keď sa po súde v Pardubicích Matka Bohumila pýtala, čo to malo byť s tým francúzskym veľvyslanectvom, že o tom nič nevie... A tak vyšla najavo hrubá, odporná lož vykonštruovanej velezrady, na ktorej nebolo ani chĺpok pravdy.

Medzitým bola sestra Emília poslaná hľadať svoju sestričku, lebo od jej zatknutia už uplynul rok. Možno sa ešte teraz čuduje, kde vzala odvahu dostať sa spolu s jednou sestrou až k samému prokurátorovi. Ten ju prijal rozhorčene a vyhrážal sa jej zatknutím. Ale čo by láska nedokázala! Sestra Emília znovu a znovu prosila, aby im aspoň povedal, kedy bude súd. Prokurátor na adresu sestry Vojtechy povedal, že sa má dobre, tá tvrdohlavá. Nech sa modlí, lebo si je na vine sama.

Keď sa potom opýtal, v akom vzťahu je druhá sestra – a tá odpovedala, že v duchovnom sesterstve – rozčúlil sa a kričal na obidve: „Ja mám právo vás nechať zatvoriť!“ Keď si všimol vystrašené oči obidvoch rehoľníčok, povedal miernejšie: „A súd bude už čoskoro.“

Pardubice

Do Pardubíc si odvážala sestra Vojtecha rozsudok o zbavení slobody na 8 rokov.

Spolu s ňou odchádzala sestra Edigna s trestom šesť rokov, sestra Doloris tri a pol roka a ostatné po troch rokoch odňatia slobody za to, že sa zúčastnili duchovných cvičení v Prachaticiach. Ten istý duchovný otec teraz dostáva štátny súhlas viesť exercície pre rehoľné sestry a nikomu to nevadí. Čo všetko asi vypojovali naše drahé väzenky!

Jedna zo sestier, ktorá bola uväznená so sestrou Vojtechou, spomína na pardubické roky:

„Keď som po roku uvidela sestru Vojtechu vo väzenskom oblečení, zhrozila som sa nad jej bledosťou. Bola hrozne vychudnutá, ale veselá a my všetci sme pociťovali určitú úľavu, že je už po súde.

Cesta z Písku viedla cez Pankrác, kde sa prenovalo, a potom do Pardubíc. Tá cesta bola radostná. Mohli sme spolu hovoriť. Išli s nami i štyria kňazi. Mohli sme sa vyspovedať. To bol pre všetkých veľký sviatok. Dozorca dal zastaviť pri slivkovej aleji. Pustil dve väzenky von, aby natrhali slivky. Keď ich púšťal, povedal: ‚Tie slivky sú štátne a vy ste tiež štátne, tak čo!‘

Keď sme dorazili do pardubickej väznice, stretli sme hneď na chodbe svojho bloku Matku Bohumilu, sestru Priscilla a sestru Hubertu. To bolo radosti! Naším príchodom sa rozmnožil počet rehoľných sestier asi na dvadsať, z rôznych rádov. Zrazu naše veliteľstvo dostalo nápad, že by nás mali dajako izolovať. Zhromaždili nás na jedno oddelenie s tými ‚najnebez-

pečnejšími politickými zločincami'. Boli to väčšinou intelektuáli: poslankyne, profesorky, doktorky, ženy s inými akademickými titulmi a s trestami väčšinou nad dvadsať rokov. Na tomto oddelení bolo celkovo asi 66 osôb v troch spoločných miestnostiach s ‚dvojákmi‘ na spanie. Vtedy bolo v tábore asi 300 trestaniek. Nieto divu, že sme si pána veliteľa prekrstili na ‚Sultána‘. Toto pomenovanie sa veľmi vžilo.

Prežili sme tiež veselý príbeh s týmto pánom ‚Sultánom‘. Jedna stará pani zo Slovenska, ktorá sa tiež nejakým čudným omylom dostala do nášho bloku, sa sťažovala, že je jej zima. Ktosi jej dal dobre mienú radu, aby jej pán Sultán dovolil požiadať o sveter. Pri prehliadke ubytovní sa rozohral medzi nimi milý rozhovor. Pani hovorí veľmi skromne: ‚Prepáčte, pán Sultán,...‘ ‚Čože?‘ ‚Ja by som len potrebovala, pán Sultán...‘ ‚Čo to hovoríte?‘ zakričal náčelník na usmievajúce sa tváre ostatných väzňov. Vystrašená pani nebola schopná povedať nič iné, než: ‚Nehnevajte sa, pán Sultán...‘ Náčelník sa otočil na podpätku a opustiť väzenskú miestnosť. Možno mu tiež hral úsmev na umelo zachmúrenej tvári. Tento príbeh sa rýchle rozšíril tichou poštou po väzenskom tábore na pobavenie všetkých.

Raz nás ten istý ‚Sultán‘ pristihol pri modlitbe. Asi ho to podráždilo, pretože prísne povedal: ‚Tu je modlenie zakázané!‘ Sestra Vojtecha pohotovo odpovedala: ‚Pán náčelník, prosím vás, mohli by ste nám to dať písomne?‘ Sľúbil, ale sme sa nedočkali. Tak zostalo pri modlitbe.

Denne bola dovolená vychádzka na priestranný dvor, taktiež pod dozorom. Túto prechádzku sme nikdy nevynechali, pretože sme sa pri nej spoločne modlili oficium. Vtedy bolo latinské a mne ešte dobre slúžila pamäť. Chodila som vždy uprostred, aby som mohla pomáhať obom chórom.

Drahá sestra Vojtecha! Ona to bola, ktorá sa príchovorila u Matky Bohumily, aby som i tam, vo väzení, mohla zložiť doživotné sľuby, ktoré som ešte nemala. Prostredníctvom balíčkov od našich rodín sa k nám dostal sviatostný Spasiteľ a to bola naša najväčšia radosť. Matka Bohumila vedela naspamäť omšové ordinarium a ráno, ešte pred príchodom dozorkyne, denne recitovala svätú omšu. Nič teda v podstate nechýbalo k tomu, aby mi Pán mohol dať tú veľkú milosť.

Bol na to stanovený štedrý deň, keď sme sa v odhadnutej polnočnej hodine zhromaždili v cele Matky Bohumily a tam, pri jej lôžku, medzi dvomi ‚dvojákmi‘, bola upravená ‚štokrla‘, na nej biely obrúsok, na ktorom spočívala svätá Hostia. Jedna sestra niekde našla malú ohorenú vianočnú sviečku. Moje slávnostné oblečenie sa skladalo z obdraných väzenských nohavíc, zaplátanej blúzy – a na nohách sandále. Všetko bolo veľmi chudobné, ale tým kúzelnejšie. Bola som nesmierne šťastná! Viem, že to bolo dielo Matky Vojtechy, ktorá mi chcela urobiť túto nesmiernu radosť. Neskôr, už na slobode, som si tieto sľuby slávnostne obnovila, ale drahocenná spomienka mi zostala.

Raz dostal náčelník nešťastný nápad, keď sa mu zdalo, že politické väzenky sa majú ‚veľmi dobre‘, pretože pracovali v pletárni a za upletené výrobky dostali určitú odmenu vo forme poukážok, za ktoré si mohli v bufete kúpiť nejakú drobnosť. Náčelník zakázal prácu. Boli sme zatvorené v celách a nemali sme prístup ani na záchod. Každá izba dostala jeden hrniec pre 22 ľudí. Bolo to hrozné. Celý blok zahájil hladovku. Tri dni dozorcovia odnášali nedotknuté šálky. S tým náčelník nerátal. Prišla vyšetrovacia komisia z Prahy. Vybrali niekoľko väzeniek – medzi nimi bola i sestra Vojtecha. Vyšetrovanie malo kladný výsledok. Všetky rehoľné sestry sa museli vystahovať o poschodie vyš-

šie do jednej veľkej sály a dolu zostali len civilní politickí väzni. Dolu sa im hovorilo ‚Hrad‘, hore ‚Vatikán‘. Toto pomenovanie sa im tak vžilo, že i pošta bola označovaná značkou ‚Hrad‘ alebo ‚Vatikán‘.

Raz sa i pán náčelník pomýlil. Keď mal ukončiť pravidelnú vychádzku väzňov, pretože tam po celý čas nebol, spýtal sa sestry Vojtechy, kto je na rade odísť. Keď mu odpovedala, že ‚Hrad‘, vydal roztomilý rozkaz: ‚Hrad – odchod, Vatikán zostáva!‘“

Iná spoluväzenka rozpráva: „Naše dve najmladšie sestričky sa dostali do Pardubíc. Pracovali v nejakej dielni, pravdepodobne v suteréne. Pomerne vysoko umiestnené okno ústilo do väzenského dvora. Sestričky videli len mihať sa nohy prechádzajúcich väzneniek. Po čase si všimli, že jedna z nich si vždy zaväzuje topánku pri ich okienku. Keď prišiel čas vychádzky, dávali pozor – a skutočne. Zase má rozviazanú topánku... ale ako sa zohýna, zaznie dolu úryvok z evanjelia. Aká radosť pre dve mladé duše odrezané od sveta! Potom už vždy s dychtivosťou čakali, akú povzbudivú vetu dostanú. Neskôr zistili, že tým dobrodincom je sestra Vojtecha. Dodali si odvahy a poprosili v tiesni, že jednej z nich končia sľuby. To by nebola sestra Vojtecha, aby voľajako nepomohla! Kdesi za rohom väzenského dvora si rehoľná juniorka obnovuje svoje sľuby do rúk boromejskej profesky sestry Vojtechy! A nielen to, ale i o sviatostného Spasiteľa sa postarala táto drahá sestra Vojtecha – dokonca i sušienku s džemom priniesla na zvýšenie ‚lesku‘ slávnosti.“

Iná spoluväzenka rozpráva: „Sestra Vojtecha patrila do skvelej skupiny okolo profesorky Vackovej, s ktorou si výborne rozumela. Dve duše, také celkom Božie!

Vtedy sme boli nútené pracovať i v nedeľu. My sme to odmietali, za čo sme si vyslúžili niekoľko dní

korekcie – hovorilo sa tomu ísť ‚do diery‘ – v studenej cele – tma a zima a jedlo skoro žiadne. Sestru Vojtechu veľmi trápilo, že Matka Bohumila dovolila ‚svojim‘ v nedeľu ‚štrajkovať‘ a tak si vyslúžiť korekciu. Ale poslúchla. Ako dnes ju vidím, ako nás čakala v deň, keď nás púšťali ‚z diery‘ – s veľkou nádobou horúceho čaju. Každú najprv objala a potom napojila sladkým horúcim čajom. Boli sme vymrznuté a vyhladované. Bol v tom taký prejav solidarity s nami a pritom toľko pokorného podriadenia sa úlohe predstavenej, že sa Vojtecha stala pre mňa stálym vzorom rehoľnej poslušnosti.“

A opäť ďalšia rozpráva: „Jedna naša sestra nastupovala do pardubického väzenia v zime. Prišla uzímaná, so skrehnutými a premrznutými údmi. Na chodbe ju privítala neznáma väzenka s milým úsmevom a pýta sa: ‚Máte teplú bielizeň?‘ Keď videla smutný pohľad, o chvíľu tam bola s náručou teplých vecí. Ako to vtedy hrialo!“

Aj sestre Vojteche sa raz podarilo dostať sa „do diery“! Do Československa prišiel generálny tajomník Organizácie spojených národov Dag Hammarskjöld (Hamršild). Väzenky sa dohodli, že ho riadnou cestou požiadajú o pomoc. Matka Bohumila dovolila, aby sa sestra Vojtecha v tej veci pripojila a požiadala o dovoľenie používať náboženské pomôcky – misál a Sväté písmo. Bolo to všetko v rámci väzenských práv, riadnou cestou, cez náčelníka. Výsledok bol prekvapujúci. Nijaká výhoda, ale všetci v korekcii. Tak sa i sestra Vojtecha ukladá na spanie v temnej cele, odkiaľ ťahal chlad. Ani väzenské šaty nesmela mať, ale len nohavice, halenu z tvrdej špinavej látky a na slamníku tvrdú plachtu, ktorá nehriala. Sestra Vojtecha o tom rozpráva: „Triasla som sa od zimy, ktorá ťahala z chladnej betónovej podlahy. Nemohla som v tom chlade zaspať.“

Bola som sama. Mohla som si dovoliť ten prepych – trochu si poplakať. Viem, že som volala: ‚Mamička, mamička!‘ a plakala som od zimy a hladu. Náhle som pocítila nežnú ruku, ako ma pohladila po ramene a ako mi zastrkuje za rameno teplú prikrývku... Jemné teplo sa mi začalo rozlievať po tele a ja som usínala ako spokojné dieťa! Ráno som myslela, že mi Pán Boh poslal moju mamičku, aby mi pomohla. Z korekcie som vyšla v celkom dobrom stave!“

Na pardubické roky spomína jej spoluväzenka, ktorú citujeme:

„Chcem písať o sestre Vojteche, ako som ju poznala počas môjho väzenia v Pardubiciach. Vyžarovala z nej radosť, pokora a nesmierna vôľa obetovať sa pre veci Božie. Pomáhala i nám, prostým väzenkám, niesť biedu sivých väzenských dní – pomocou hmotnou i duchovnou. Sama v tom čase chorá na pľúca, dostávala osobitný prídel mlieka. Hoci ho sama potrebovala, vždy sa delila s niekým, kto mlieko nemal. Mala som to šťastie bývať s ňou vo ‚Vatikáne‘.

Moja viera bola vtedy ‚v plienkach‘, ak sa to dá tak povedať. Verila som síce, že je Boh, Panna Mária, svätí, ale ďalej nič. Koľko hodín trpezlivého vysvetľovania mi venovala drahá sestra Vojtecha – ‚naša Vojteška najdrahší‘, ako sme jej hovorievali. Ona to bola, ktorá vo mne zažínala zmysel pre dobro a lásku k blížnemu a dokázala tú iskru rozdúchať do skutočného plameňa poznania Božej lásky. Hovorila mi: ‚Máš čisté srdce, Libulka, Pán ťa miluje, nesmieš ho sklamať!‘

Jedného dňa som smela z jej rúk prijať sväté prijímanie. Bol to môj šťastný deň. Videla som, akú má radosť z toho, že som našla Krista. Potom mi už nevadilo, že som vo väzení. Každý deň bol pre mňa radostný.

Vojtecha pôsobila na svoje okolie blahodárne. Bola taká jednoduchá vo svojej dôstojnosti! Mala

okolo seba toľko iných, ktorí azda znamenali na spoločenskom rebríčku viac, ale ona nerozlišovala ľudí podľa tejto stránky. Som vďačná Pánu Bohu, že mi poslal do cesty sestru Vojtechu a že som smela rásť vedľa svätice.“

Potom prišiel rok 1960 a s ním i amnestia pre politických väzňov. Sestra Vojtecha strávila vo väzení plných sedem rokov a osem mesiacov.

Vidnava

Písal sa 10. máj 1960, keď sa brány pardubického väzenia otvorili a rehoľné sestry, ktoré tu ešte zostali, smeli opustiť tento dom svojich zápasov, utrpenia, ale i skvelého svedectva, ktoré vydali o Božom kráľovstve.

Aj Matka Bohumila so sestrou Vojtechou opúšťali Pardubice, aby sa vrátili do svojej rehoľnej rodiny, ktorá ich už s napätím očakávala. Sestra Vojtecha išla do Božíc za sestrou Emíliou, Matka Bohumila na Hradište, aby sa ujala vedenia osirotenej Kongregácie. Aké to bolo stretnutie! Matka Bohumila ďakovala Pánu Bohu za vernosť svojich dcér, lebo všetky plnili svoje poslanie podľa svätej reguly, ako im povedala pri lúčení v podpetřínskom materskom dome 24. januára 1952.

A sestra Vojtecha sa hneď po privítaní ponáhľala k svätostánku v božickej kaplnke, aby vzdávala vďaku svojmu Spasiteľovi za tie roky v sieti jeho lásky, kde si ju cibril, posilňoval a pripravoval na ďalšiu úlohu. Sama priznáva, že v prvých dňoch, keď mohla ísť zase na svätú spoveď, na svätú omšu a na sväté prijímanie, nemohla sa ubrániť slzám. Boli to slzy radosti, vďaka a vnútorného šťastia.

Pán poslal svoju vernú služobnicu na celkom zvláštne pole pôsobnosti - k najstaršej generácii sestier do Vidnavy. Matka Bohumila mala zrejme starosť o túto drahú sestru, aby polícia znovu nesledovala túto vzácnu osobnosť. Bola zaradená najprv do pomocných, potom do administratívnych prác, nakoniec bola vymenovaná do funkcie predstavenej sestier vo Vidnave, a to od septembra 1969. To už jej patrili všetky srdcia vidnavskej komunity.

Jedna sestra rozpráva:

„Bolo to 31. mája 1960, keď ma sestra predstavená Tobia poslala na stanicu, aby som išla oproti novej sestre našej komunity, sestre Vojteche. Pricestovala vlakom. Zapôsobila na mňa niečím zvláštnym. Bola skromná, jednoduchá, plná ohľadov k druhým. Svojou láskavosťou a dobrotou priťahovala naše srdcia. Keď bola v dome brigáda, sestra Vojtecha bola medzi prvými. Krásne sa s ňou žilo. Bola našou radosťou.“

Iná sestra spomína:

„Študovali sme malú teológiu podľa P. Bárta. Učenie „z papierov“ bez výkladu nám veľmi nešlo. Sestra Leona si spomenula na sestru Vojtechu. A tak sme svoje nejasnosti, otázky a úlohy posielali do Vidnavy. A sestra Vojtecha trpezlivo opravovala, vysvetľovala a dávala nám nové impulzy, takže sme všetko zvládli. Ona sama absolvovala teologický kurz s výborným prospechom 8. júla 1969.“

Tá istá sestra priznáva: „Každé stretnutie s Matkou Vojtechou bolo pre mňa novou vzpruhou a osviežením pre ďalšiu radostnú službu. Ona to akosi do človeka prelievala!“

„Mám na matku Vojtechu túto krásnu spomienku,“ píše iná sestra. „Keď nám do Vidnavy priviezli zemiaky, zbierali sme ich na dvore a ukladali do pivnice. Ona pri tej práci nikdy nechýbala. Vyberala si tú najťažšiu prácu, kde sa najviac prášilo. Raz som jej hovorila, že práve ona by hádam nemusela byť vždy v tom najväčšom prachu. Odpovedala mi: ‚Ale sestrička, niekto tú prácu urobiť musí, prečo by som to nemohla byť ja?‘ Tak mi to utkvelo v mysli a často mi to pomohlo, že som si tiež povedala – a prečo by som nemohla byť ja tam, kde išlo o to, vziať na seba nejakú ťarchu...“

Vo Vidnave si sestra Vojtecha získala srdcia všetkých – i tých, ktorí azda spočiatku na ňu pozerali

s nedôverou. Potom o nej povedali: „Naša sestra predstavená vie rozdávať radosť, len čo sa na nás pozrie... Cítily sme, že v nej bola Ježišova láska – a tú nám rozdávala.“

Vo Vidnave sestra Vojtecha s veľkým úspechom absolvovala autoškolu. Dobre šoférovala. Mala na to vlohy. Hovorila tiež, že auto rada umýva. Ona vždy rada priskočila tam, kde bola práca.

„Všetci sme cítili,“ rozpráva jedna sestra, „že nás má rada. Aj keď musela pokarhať, robila to ohľaduplne a so skromnou úprimnosťou, takže pokarhaná sestra upozornenie prijala. Bola pritom veselá, priateľská, vedela rýchlo odpustiť. Zo svojej lásky nikoho nevynechala.“

Keď bola v roku 1970 zvolená do funkcie generálnej predstavenej, neradi sme ju strácali. Len vedomie, že bude stáť v čele Kongregácie, miernilo našu bolesť.“

Do služby Matky

Celá Kongregácia boromejok sa s túžbou a modlitbou upriamovala na dátum 8. júla 1970, keď boli v Hradišti pri Znojme voľby do generálneho vedenia. Prišiel pán biskup Dr. Karol Skoupý, ktorého privítali miestni duchovní otcovia a odstupujúca generálna predstavená Matka Bohumila Langrová. Pán biskup slúžil v kostole sv. Hippolyta slávnostnú svätú omšu so vzývaním Ducha Svätého a po nej sa ujal predsedníctva VII. generálnej kapituly boromejok v Československu. Do kapitulnej miestnosti nemal prístup nikto okrem pána biskupa a sestier delegátok, ktoré boli pre túto úlohu zvolené svojimi volebnými skupinami.

Netrvalo dlho a všetci očakávajúci počuli z kapitulnej miestnosti búrlivý potlesk. Bledá, ale pokojná sestra Vojtecha na otázku pána biskupa, či prijíma voľbu, odpovedala tichým, ale zreteľným hlasom: „Áno, prijímam ako kríž!“

Celé zhromaždenie sa odobralo do kaplnky, kde novozvolená generálna predstavená zložila vyznanie viery a prisahu vernosti a zo všetkých boromejských srdiec sa vznieslo k nebu vrúcne TE DEUM, lebo všetci cítili, že Boh dal tomuto rehoľnému spoločenstvu skutočnú Matku.

Tak sa Matka Vojtecha 8. júla 1970 ujala riadenia Kongregácie a 2. júla 1976 bola na VIII. generálnej kapitule zvolená znovu. Aby mohla byť zvolená ešte na tretie obdobie, vyžaduje cirkevné právo takzvanú postuláciu, ktorú schvaľuje Kongregácia pre rehoľníkov a sekulárne inštitúty v Ríme. Tak sa aj stalo dňa 12. júla 1982. Prišli dva dni naplnené očakávaním – i keď radostným, pretože sa všeobecne verilo, že po-

stulácia bude schválená. Konečne 14. júla – už o dva dni – hlásila pošta príjem telegramu, ktorý preslabilovala s roztomilou dôkladnosťou. Na Hradišti vypukol jasot a Matka Vojtecha s povestnou pokorou opäť prijala na svoje ramená kríž riadenia, ktorý mala niesť stúpajúc strmou cestou ešte ďalšie obdobie.

Kto by chcel opísať celú bohatú náplň života a pôsobenia generálnej predstavenej Matky Vojtechy Hasmandovej, musel by sa odhodlať napísať novú knihu – knihu bohatú. Takú bohatú, že tá predstava vyraža dych... Musel by vypočítť všetky sestry s ktorými sa stretávala, všetkých ľudí, ktorým preukázala dobro. Pocítil by, ako všetkých milovala, vychovávala, unášala k Bohu svojím slovom a mimoriadnym príkladom pravej rehoľnej sestry. Milovala Pána, milovala Cirkev, milovala všetky Kongregácie, ale nadovšetko milovala svoju rehoľnú rodinu, pre ktorú bola schopná každej obety. Sama preniknutá láskou prenášala svoj zápal na všetkých...

Že je ochotná priniesť každú obeť pre spoločné dobro, dokázala nie raz na spoločných schôdzkach predstavených rôznych rehoľných spoločenstiev, ktoré mali v Hradišti vždy dvere otvorené. Tiež sa nebála pripojiť svoj podpis na žiadosť o povolenie rehoľného dorastu. Jeden taký list, adresovaný pánu prezidentovi, sama zostavila a podpísala. Jej statočný postoj sa prejavil aj vtedy, keď sa Česká katolícka Charita rozhodla usporiadať výročnú schôdzu svojho predsedníctva v Charitnom dome v Hradišti. Charita požiadala o dve miestnosti a pohostenie. Inak sa rokovanie sestier netýkalo. Sestričky majú pochopiteľne s takou schôdzou mnoho práce. Matka Vojtecha si vedela rady, ako využiť takú nepríjemnú situáciu pre dobrú vec. Keď sa všetci pozvaní zhromaždili na občerstvenie vo veľkej sále a vedúci ich privítali za Charitný domov v Hradišti, prihlásila sa o slovo Matka Vojtecha. Celé zhromažde-

nie stíchlo a so záujmom sa prizeralo Matke Vojteche, ktorá s pokojom a noblesou jej vlastnou, ich oslovila, privítala a predniesla žiadosť, ktorú si vopred starostlivo pripravila. Bez obalu žiadala o dovoľenie rehoľného dorastu s takou samozrejmou a naliehavou, že sa nikto neodvážil ju prerušiť. Táto reč však nebola v programe. Keď Matka Vojtecha skončila, bolo chvíľku ticho. Potom niekto zatlieskal a všetci prítomní sa pridali. Aká tam však bola atmosféra, dosvedčuje to, že nikto nemal odvahu k tomu niečo povedať.

Odvážny čin Matky Vojtechy však i tak nezostal bez odozvy. Všetkým to pridalo odvahy a začalo skutočné rokovanie o povolení rehoľného dorastu.

Aby sme mohli aspoň stručne vykresliť činnosť Matky Vojtechy ako generálnej predstavenej, rozdelili sme si túto tému na dve nasledujúce časti: Prvá časť je o dokumentoch Kongregácie a druhá časť je o jej rozdávaní sa srdci.

Dokumenty Kongregácie

Prvou vecou, ktorou sa nová generálna predstavená zaoberala, bolo prepracovanie Konštitúcií podľa pokoncilových smerníc. Koľko to bolo pracovných kapi-túl, porád s kňazmi odborníkmi. Koľko to bolo zmien, návrhov a cizelovania, než celé Konštitúcie prešli materským srdcom Matky Vojtechy. Prešli jej skúsenou a rozvážnou dušou tak, že na rímskej Kongregácii pre rehoľníkov si vyslúžili pochvalu a uznanie, lebo zodpovedali nielen pôvodnému duchu zakladateľov, ale aj súčasným potrebám a smerniciam pokoncilovej Cirkvi.

Šťastný deň pre Matku Vojtechu bol 12. marec 1980, keď prišlo z Ríma schválenie definitívnej úpravy Konštitúcií. To boli pevné základy, na ktorých bolo možné postaviť ďalšie potrebné – Stanovy, Duchovné direktórium a každé ďalšie úsilie o obnovu vnútorných štruktúr Kongregácie.

Matka Vojtecha chcela mať svoju rehoľnú rodinu pevne zabudovanú tam, kde ju chce mať Cirkev. Jej cirkevné zmýšľanie bolo vždy citlivé a pripravené prijať každý dokument, ktorý sa objavil ako príručka pre rehoľníčky. Hneď ho zadovážila akýmkoľvek dostupným spôsobom pre každú sestru. Chcela, aby každá sestra sv. Karola vlastnila aspoň *Perfectae caritatis* (PC – koncilový dekrét o dokonalej láske pre rehoľníkov) a *Evangelica testificatio* (ET – apoštolská exhortácia Pavla VI., ktorá dekrét dopĺňa a vysvetľuje).

Na jej stole sa hromadili ďalšie a ďalšie dokumenty. Matka vždy prejavila radosť a vďačnosť Pánovi, kedykoľvek objavila nejakú cirkevnú „novinku“. Posledným dokumentom, takým dôležitým a zároveň tak ťažko naplniteľným, bol cirkevný zákonník CIC – *Codex iuris canonici* – *Kódex kánonického práva*. Keď vyšiel v Ríme, podporovala Matka Vojtecha u niekoľkých kňazov prekladateľský elán, aby čím skôr získala pre komunitu český preklad tohto diela. Keď sa jej to napokon podarilo, bol to pre jej dušu skutočný „úlovok“... Jej štýl cirkevného myslenia bol skutočne nepredstieraný, dychtivý a vrúcny, taký – ako sa hovorí – svätokarolský.

Sotva Matka Vojtecha nastúpila do úradu, už sa ohlásila Federácia boromejok zo zahraničia s pozvánkou do Ríma. Bola to prvá zahraničná cesta Matky Vojtechy, ktorú podnikla s vtedajšou sestrou vikárkou Ludmilou Plevovou. Založenie medzinárodnej Federácie sestier boromejok je datované 11. októbra 1970 a za československý generalát je už podpísané Matkou Vojtechou. To bol pravý začiatok.

Už nasledujúci rok 1971 odcestovala matka Vojtecha so sestrou sekretárkou Inviolatou na pozvanie Federácie do kolísky zrodu boromejok – do Nancy vo Francúzsku.

Matka Vojtecha, ako sama hovorievala, tam viezla vo svojom vlastnom srdci srdcia všetkých boromejok. Stretnutie českých boromejok s francúzskym materincom, z ktorého kedysi – v roku 1837 vyšlo päť sestier určených pre Prahu – bolo veľmi dojímavé a neobišlo sa bez slz dojatia celej Federácie. Nancy prijalo Matku Vojtechu s veľkou láskou. Ovocím tohto zhromaždenia boli Stanovy Federácie a tzv. „Základné pravidlo“. Bol to stručný spis, ktorý opäť potvrdili všetky generaláty, pretože sa stal pre všetkých písomným spojovníkom. Každá sestra v Československu tiež obdržala svoj výtlačok, aby ho mala vždy poruke. Práca dvojazyčného zasadania, ktoré trvalo väčšinou celý týždeň, bola skutočne radostná. Z jednoty, ktorá sa prejavovala vo vzájomných vzťahoch, vyvierala nesmierna radosť i keď časový odstup medzi zasadaniami bol veľký. Kedykoľvek sa objavilo, že niečo robia sestry rovnako, alebo že pri porovnávaní Konštitúcií postupovali rovnako v Poľsku i v Západnom Nemecku, v Rakúsku a vo Francúzsku, dvadsaťčlenné zhromaždenie zažiarilo radosťou.

Keď Matka Vojtecha druhýkrát prichádzala do Nancy v roku 1977, mali spolusestry za sebou už dve zasadania v Trevíri a v Grafschafte, ktorých sa Československo nemohlo zúčastniť.

V roku 1977 sestry spoločne oslávili 325 rokov trvania našej Kongregácie.

„Pamätám sa,“ rozpráva vtedajšia sestra sekretárka, ktorá Matku Vojtechu sprevádzala, „ako sme dorazili do Nancy s veľkým oneskorením, takže sme nemohli dať presnú správu o svojom príchode. Spomínam, ako sme sa na železničnej stanici dohadovali s taxikárom, kam nás má odvieť. Hoci sme mu povedali presnú adresu nancyjského materinca, tváril sa nechápavo, kým som nevyslovila meno svätého Karola Boromejského. Vtom sa usmial a pokýval hlavou: „Áno, už viem, svätý Karol, áno, to sú sestry

sv. Karola. ' A o pár minút sme stáli na vrátnici. Bolo to včasráno v čase svätej omše. Sestra Cecília za organom sa v ten deň modlila osobitne za príchod československých boromejok, ale ráno nikde nikoho. Svätá omša pokračovala – ale čo to? Sestra Cecília sa díva smerom k oltáru – je to možné? Na sväté prijímanie pristupuje Matka Vojtecha a sestra Inviolata... mám vidiny, alebo čo to je?... Organ sa odmlčal, speváčky stratili nôtu... Matka Yvonne sa otáča a usmieva sa...

Nie, neboli to vidiny, ale skutočnosť – a sestra Cecília priznáva, že prvýkrát vypadla z roly natoľko, že musela prestať na chvíľu hrať. Na záver svätej omše kňaz povedal s úľavou: „Bohu vďaka, Znojmo je tu, rodina je celá!“

Ďalšia zahraničná cesta Matky Vojtechy smerovala v roku 1979 do Ríma. Federálne zasadnutie sa uskutočnilo pri príležitosti 300-ročného jubilea zloženia sľubu milosrdenstva dňa 22. júla 1679. Toto zasadnutie malo pre Matku Vojtechu pripravené dva krásne zážitky, ktoré by si zaslúžili samostatné rozprávanie. Bola to súkromná audiencia u Svätého Otca Jána Pavla II. a na spiatočnej ceste návšteva viedenského materského domu práve v deň slávnosti sv. Karola Boromejského. Vo Viedni žili ešte sestry, ktoré vstúpili do pražského materinca Pod Petřínom ako čakateľky a vplyvom politických pomerov po druhej svetovej vojne boli presunuté do Viedne. Bolo cítiť preklopenie veľkej bolesti, ktorá tu doznievala. Matka Vojtecha mala v komunite čítanie v češtine a po tvárach nemeckých spolusestier sa hrnuli slzy, lebo ešte celkom dobre rozumeli po česky. Viedenská generálna predstavená Matka Verena Korgerová dávala s dojatím najavo, ako sú si s Matkou Vojtechou blízke. „Po tejto hodinovej besede sme všetci cítili,“ rozprávala potom Matka Vojtecha, „že mnohé jazvy medzi Prahou a Viedňou sa zahojili...“

Božia prozreteľnosť pripravila Matke Vojteche ešte jedno stretnutie v Nancy, a to v roku 1984 pri príležitosti štvorstého výročia smrti sv. Karola Boro-mejského, ktorý zomrel 3. novembra 1584.

Boromejské cítenie ťahalo drahú Matku Vojtechu ku hrobu a na miesta posvätené týmto veľkým milánskym arcibiskupom, na ktorého sa odvolávali boromejky ako na hlavného patróna a príhovorcu pred Bohom. Zámer sa podaril a Matka Vojtecha so sestrou vikárkou Inviolatou mali to šťastie, že mohli pokľaknúť pri hrobe svätca v milánskej katedrále a predniesť tam všetky prosby za svoje spoločenstvo a doniesť tam všetku lásku jeho ovečiek z Československa. Vtedy mohli navštíviť tiež jeho rodnú Aronu na okúzľujúcom brehu veľkého jazera Lago Maggiore s boromejskými ostrovmi a s toľkými pamiatkami na svätca. Keď zostali stáť pred 35-metrovou sochou milánskeho kardinála, zaliatou svitom ranného slnka, srdce Matky Vojtechy zaplesalo horúcou modlitbou za Kongregáciu s takou vrúcnosťou, že sa zdalo, že svätý Karol sa na svoje dcéry z tej výšky usmieva. Bolo to práve v deň jeho narodenín, 2. októbra 1984.

Pri každej takejto ceste bolo prvou starosťou Matky Vojtechy zohnať dostatočný počet pohľadníc a poslať pozdrav všetkým filiálkam do Československa. Po celý čas putovania mala Matka Vojtecha všetkých na pamäti a všetkých chcela uistiť o svojej láske písomným pozdravom.

V roku 1986 si pripomínal poľský generálát v Trzebnici 125. výročie od príchodu boromejok do Trzebnice. Keď prišla pozvánka z Trzebnice do Znojma, Matka Vojtecha zvolala svoju radu a povedala: „Milé sestry, viete čo, pôjdeme, a pôjdeme všetky. Trzebnica nie je tak ďaleko, pôjdeme autom a navštívime hrob Matky Heleny Tichej, ktorá zasadila poľskú vetvičku s veľkými duševnými bolesťami.“

Od úmyslu k činu nemala Matka Vojtecha nikdy ďaleko. A tak sa 10. októbra vydala celá generálna rada na čele s Matkou Vojtechou do Poľska na trojdňovú návštevu. Ovocie tejto návštevy a styky medzi poľským a československým generalátom boli zvlášť požehnané, lebo zahalili tieň dávneho nedorozumenia medzi týmito dvomi východnými generalátmi – Trzebnicou a Prahou. Dávno už pominuli všetky dôvody, ktoré zohrali úlohu tieňa. Boromejky, poľské i české, sa spoločne radovali a cítili celkom zreteľne, že sú jedno srdce a jedna duša. Matke Vojteche priniesla táto návšteva veľkú útechu. Jej šľachetné srdce chcelo vyrovnáť každé nedorozumenie a láskou zahojiť každý tieň bolesti.

Na poslednú návštevu zasadnutia Federácie, ktoré sa malo konať v októbri 1987 vo Viedni, sa Matka Vojtecha pripravovala veľmi starostlivo. Božie plány však boli iné. Vtedy už zákerná choroba hlodala jej organizmus a návštevu nebolo možné uskutočniť. Isté je, že vplyvom Matky Vojtechy sa mohla Kongregácia zaradiť do veľkej rodiny boromejskej Federácie, ktorá si Matku Vojtechu veľmi vážila a vždy sa pýtala na jej mienku. Sestry spoznávali, že tiež boromejky iných národností pociťovali niečo z tajomného žiarenia Ducha Božieho zo srdca Matky Vojtechy, ktorým sa prejavovala v každom prostredí.

Poslednou a vrcholnou prácou Matky Vojtechy na poli Federácie bola je preklad Federálneho Direktória z francúzskeho a nemeckého originálu. Preklad bol veľmi náročný. Sú v ňom i posledné sily Matky Vojtechy, ktorá na ňom pracovala s húževnatosťou a vytrvalosťou jej vlastnou. Je to jej posledný dar lásky Kongregácii k sviatku svätého Václava v jubilejnom roku 1987, keď Kongregácia oslávila 150. výročie príchodu prvých sestier českého pôvodu z Nancy do Prahy. Bolo to na sviatok svätého Václava v roku 1837.

Okrem zahraničných ciest pracovala Matka Vojtecha na rôznych kongregačných materiáloch. Každá generálna kapitula mala 4 - 5 pracovných zasadnutí. Každá kapitula dostala od Matky Vojtechy dotazník s najmenej osemdesiatimi otázkami na vyburcovanie pracovného úsilia sestier a na hľadanie nových ciest za rehoľnými ideálmi. Aby výsledky tejto obrodnej duchovnej práce neupadli do zabudnutia, vypracovala Matka Vojtecha stručné zhrnutie, ktoré uložila do brožúr s výstižným názvom Pochodeň I. a Pochodeň II. Vanie z nich skutočná žiara srdca Matky Vojtechy.

Naše rozprávanie by nebolo úplné, keby tu chýbala zmienka o veľkej láske Matky Vojtechy k liturgii hodín, k posvätnému oficiu. Sotva sa objavili prvé útržky českého prekladu breviára, nemala Matka Vojtecha pokoja, kým aspoň po častiach a s veľkým úsilím nezaviedla v celej Kongregácii úplnú modlitbu kňazského breviára i s nádhernými lekciami posvätného čítania. Bolo to niečo úžasné.

Celá Kongregácia zahorela novou láskou k liturgickej modlitbe.

S akou radosťou prijala Kongregácia v roku 1974 od Matky Vojtechy vzácny darček pod stromček v podobe nového žaltára! Keď sa podarilo jednu takú „tehu“ priviezť do Federácie, putoval breviár z rúk do rúk a mnohé oko nad ním zaslzilo. Oproti ľahučkým elegantným výtlačkom zo Západu odzrkadľoval český žaltár námahu vlastnej výroby i lásku, ktorá mu dala túto formu.

Toto všetko starostlivému srdcu Matky Vojtechy nestačilo. Vyprosila si u Dr. Špurka komentáre k jednotlivým žalmom a dala ich k dispozícii všetkým filiálkam. Aj iné Kongregácie si s radosťou odnášali tento elaborát z Hradišťa.

Rozdávajúce srdce

Celé obdobie, počas ktorého bola Matka Vojtecha predstavenou, prebehlo v známom čase náboženského prenasledovania, ktoré i ona tak výrazne zakúsila v rokoch väzenia 1952 - 1960. Mnoho rokov - od r. 1950, s malou výnimkou až do roku 1968 Kongregácia nemohla prijímať nové členky. Matka Vojtecha si kládla otázku: „Máme v roku 1970 zasa zostať stáť? Pán volal... Čo urobí ústredné vedenie? - Bolo treba podstúpiť značné riziko. Nájdu sa okrem generálnej rady ďalšie sestry, ktoré zoberú na seba toto riziko? A našli sa... Keby na to Matka Vojtecha nemala dostatok osobnej odvahy - ona, ktorá zakúsila všetku tvrdosť väzenia - nebolo by toto dielo možné. Ale to by nebola Matka Vojtecha. Keď išlo o duše a o Boha, nič ju nemohlo zadržať. Osobne sa angažovala, s pružnosťou ducha a s elánom jej vlastným, a tak Kongregácia mohla opäť žiť.

Bolo potrebné sa postarať nielen o teplo domova a o spoločenstvo sestier, ale tiež o určitú spoľahlivú duchovnú formáciu pre mladé duše. Druhý vatikánsky koncil vyžadoval vlastné formačné materiály pre všetky stupne formačných skupín. Stovky a stovky stránok najrôznejších druhov duchovnej literatúry prebehli pred očami Matky Vojtechy i jej srdcom. A tak postupne dostávali všetky vyučujúce sestry „svoj prídel“ pre svoje zverenky.

Čakateľky dostali učivo na 2 - 4 roky vo forme náboženskej výučby i kresťanskej a rehoľnej výchovy. Postulantkám bol daný zošit na prechod z čakateľských rokov do vážnosti noviciátu. Novicky dostali zvlášť obsažný diel na zakorenenie sa v charizme a spiritualite Kongregácie, v jej Konštitúciách a v štyroch sľuboch pripravovanej profesie. A napokon - juniorky sa živili materiálmi pre dospelých v urbanovskom „Vzraste ku Kristovi“, v pokoncilovej vierouke a mra-

vouke. Len posledný úsek cirkevných dejín zostal nedokončený...

Pedagogický talent Matky Vojtechy, podporený praxou i príslušným vzdelaním, tu mal široké pole pôsobnosti. K tomu treba ešte pripočítať hodiny a hodiny, keď Matka Vojtecha osobne skúšala všetky „rehoľné študentky“. Skúšala ich nielen z vedomostí, ale materským srdcom pomáhala, riešila, povzbudzovala a zahladzovala malé zakopnutia svojich milovaných sestričiek. Jej najbližšie spolupracovníčky dosvedčujú, že to robila rada a s ochotou, ktorá išla až za hranice jej časových možností.

Nebol to len rehoľný dorast, pre ktorý si Matka Vojtecha rezervovala drahocenný čas. Všetky sestry boli objektom jej úprimnej lásky. Nikdy nedovolila, ani v čase najväčšieho pracovného napätia, aby bol obmedzovaný vstup do jej izby. A keď niekedy jej spolupracovníčky prejavovali nesúhlas s ustavičným klopaním na jej dvere, chlácholila ich rozhorčenie slovami: „Ale, milé sestry, veď sme tu predsa pre sestry, kam majú ísť, keď niečo potrebujú...? Veď sme tu predsa preto, aby sme slúžili sestrám.“

Keď prišli na poradu sestry predstavené z filiálok, naplánovala si večery tak, aby sa im mohla venovať. Mala pre ne len jednu vetu, ktorú vždy rady počuli od svojej Matky: „Sestry predstavené sú mojou láskou!“

Aj pre choré sestry si našla čas a denne sa ponáhľala, hneď po raňajkách, do nemocničky, aby ich ráno videla, potešila ich láskavým slovom a poznamenala ich čelá krížikom požehnaní.

Áno, nachádzala si čas – a to často s veľkou námahou, ale predsa si ho našla – i pre zomreté sestry, aby ich odprevadila na poslednej ceste na ktoromkoľvek vzdialenom mieste. Často sa ocitla vo veľmi zložitých podmienkach. Jej spolupracovníčky sa ju viackrát

snažili odhovoriť od cesty na pohreb poukazovaním na nezjazdné cesty, na počasie, na dôležité stretnutie, ale ona vždy hovorievala: „Patrí sa, aby za truhlou dcéry išla matka...“

Milosrdné srdce Matky Vojtechy ďaleko presahovalo rámec vlastnej rehoľnej rodiny. Akonáhle sa dopyčula o nejakej núdzi alebo potrebe pomoci, ihneď bola plná túžby pomôcť po stránke duchovnej i hmotnej. Hmotné prostriedky boli v jej rukách len „na otočku“.

Často prišli so svojimi potrebami i kňazi. Mohli vždy nájsť u Matky Vojtechy nevšednú ochotu pomôcť z hociktorej ťažkosti.

Raz rozprával istý rehoľný kňaz skupine mladých chlapcov: „Keď už neviem ako ďalej, idem na Hradište, Matka Vojtecha mi iste pomôže.“ Raz prišla početná skupina mladých s duchovným otcom na Hradište – samozrejme hladní a bez peňazí. Matka Vojtecha ich sama obsluhovala, chlapci sa rozdebatovali, nálada sa zdvihla. Zrazu Matka Vojtecha hovorí: „A čo by ste ešte pre nich potrebovali, otče?“ Kňaz sa pozrel na svojich chlapcov a dojata povedal: „Vidíte, chlapci, nehovoril som vám, že sem môžete vždy prísť? Ja som sa tu ešte nikdy nesklamal!“

Aj bohoslovci prišli radi na kus reči s Matkou Vojtechou. Obvykle bol z toho rozhovor o rozjímaní a meditácii, lebo Matka Vojtecha dobre vedela, koľko síl odtiaľ plynie pre každého, kto chce ísť za Pánom strmou cestou zasvätenia. Jeden bohoslovec sa jej zdôveril, ako sa dostal ku kňazskému povolaniu. V breviári našiel obrázok – fotografiu Hradišťa, na ktorom bolo napísaných niekoľko viet s podpisom Matky Vojtechy. Chlapec bol textom natoľko oslovený, že objavil svoje kňazské povolanie. Chcel preto Matku Vojtechu osobne poznať a rád od nej prijímal povzbudenie.

No okruh jej rozdávaťujúceho sa srdca ešte i tak nebol vyčerpaný. Každý mohol u nej nájsť pomocnú ruku a teplé srdce, dobré slovo i účinnú pomoc. A ešte akú pomoc!

Jedna z jej spoluväzeniek spomína, ako už na slobode zakúsila takú veľkú hmotnú núdzu, že si nevedela rady. Keď už nemala ani na stravu a zúfalstvo zaťukalo na jej srdce, prišiel poštár a doniesol jej 500,- Kčs. Odosielateľ? SM. Vojtecha Hasmandová. „Vojteška, moja drahá Vojteška,“ plakala od radosti pani, „ako len mohla vedieť, že mám takú núdzu?“

A nebola to vždy len hmotná pomoc. Iná pani mala na smrť chorú sestru. Pretože i ona bola kedysi obyvateľkou pardubického väzenia, obrátila sa na Matku Vojtechu, aby jej opísala beznádejný stav svojej rodnej sestry. To by nebola Matka Vojtecha, keby pri jednej ceste chorú nenavštívila. Držala v ruke fľaštičku s lurdskou vodou a ticho vstúpila do nemocničnej izby. Našla chorú v ťažkom stave. Embólia na niekoľkých miestach, chorá v horúčke, na kyslíku, zaintubovaná hadičkami rôznych prístrojov, s beznádejnou prognózou. Chorá Matku Vojtechu spoznala a pokúsila sa o úsmev. Matka Vojtecha sa k nej sklonila, potrela jej čelo lurdskou vodou, položila jej ruku na horúce spánky...

„Jarmilka, musíme dôverovať! Panna Mária ti môže pomôcť...“ „Vojteška, tvoja ruka mi prináša úľavu, buď tu ešte,“ poprosila chorá... Matka Vojtecha sa s ňou lúčila ako s umierajúcou. Na chodbe potešila sestru chorej a odišla.

Potom prišla večerná vizita. Lekár dal príkaz odstrániť bombu s kyslíkom. Stav chorej sa zlepšil. Embolizačný proces sa zastavil. Ráno si vizita so záujmom prezerala fľaštičku s lurdskou vodou na stolíku pacientky, ktorá sa rýchlo zotavila a žila ešte plných sedem rokov.

Ďalší podobný prípad rozpráva jedna zo sestier. Píše: „Keď som sa na duchovných cvičeniach rozprávala s Matkou Vojtechou, ukázala som jej svoj ekzém na rukách, ktorý ma vtedy veľmi sužoval. Dlhší čas som bola práceneschopná, lebo som mala dľaň rozpukanú až do živého. Objednali ma na alergológiu – ale pre exercície som tam už nemohla ísť. Matka mi prejavila veľkú účasť s mojím trápením. Keď sme sa lúčili, urobila mi na obviazanej dlani s veľkou láskou krížik. Aké bolo moje prekvapenie, keď som si ráno dala dolu obvaz a dľaň bola zahojená. Koža sa mi obnovila a ja som sa cítila ako novorodenec. O niekoľko mesiacov sa mi ekzém na rukách začal vytvárať znovu. Vtom prišla Matka Vojtecha. Pretože som si ešte pamätala skúsenosť z jarných exercícií, dodala som si odvahy a išla som ju poprosiť, aby mi ruky požehnala. Opäť mi s láskou urobila na rukách krížik – a to bol koniec môjmu ekzému. Od toho času uplynulo už päť rokov a ja pracujem bez rukavíc a bez ťažkostí so všetkými chemickými prostriedkami.“

Jedna mladučká sestrička z Kongregácie sv. Vincenta tiež ďakovala Matke Vojteche za lásku, s ktorou jej pomáhala rozvinúť jej povolanie s celou veľkodušnosťou a nezištnosťou, i keď v inom spoločenstve.

Nedajú sa tu citovať všetky svedectvá, ktoré doposiaľ prichádzajú, ale všetky sú obdivuhodné a vykresľujú celkom zreteľne sväteckú osobnosť.

Jej najbližšie spolupracovníčky z generálnej rady píšú, že ďakujú Bohu za milosť žiť v jej blízkosti a celé roky sa vzdelávať príkladom takejto Matky. Dosvedčujú tiež: „Aká bola citlivá voči bolesti iných, taká bola prísna na seba.“

Vždy bola prítomná pri spoločných cvičeniach. Aj keď prišla z ciest, rovno z auta sa ponáhľala k sviatostnému Spasiteľovi – a ak bolo práve nejaké spoloč-

né cvičenie, či už v kaplnke, alebo spoločné posedenie pri rekreácii, celkom určite tam bola, hoci mala po dlhej ceste právo na odpočinok.

Popri všetkých naliehavých prácach pre Kongregáciu nebolo takmer možné prinútiť ju, aby si od niektorej časti oficiá vzala dišpenz alebo sa pomodlila sama. Hovorila: „Nechcem šetriť čas na Pánu Bohu, on mi to vynahradí!“ A skutočne, všetky práce boli vždy včas hotové. Verila v Božiu pomoc a požehnanie za poctivé zachovávanie Konštitúcií – a nebola nikdy sklamaná. Aj keď dovŕšila sedemdesiaty rok veku, nedopriala si odpočinok a dávala sestram verný príklad sebadisciplíny.

Jedna z jej najbližších spolupracovníčok hovorí, že nikdy v živote nevidela rehoľníčku, ktorá by bola taká verná vo všetkom ako Matka Vojtecha. O čom bola presvedčená, že je Bohu milé, to konala verne a za každú cenu!

Milovala tiež svojich najbližších a snažila sa ich niekedy ťažkú službu uľahčiť ako mohla. Bolo to až dojmavé, ako očakávala návrat členiek generálnej rady, keď boli preč a pre nečakané prekážky sa vracali domov neskoro. Neišla nikdy spať. Čakala trebárs až do polnoci a prežívala veľkú úzkosť, či sa niekto po ceste nestalo nič zlé. Akonáhle počula na dvore auto, už im bežala s radosťou oproti.

Jej veľkou a ťažkou povinnosťou boli tiež vizitačné návštevy komunít, ako ich predpisujú Konštitúcie. Sama sa nestážovala, ale bolo zrejmé, ako ju tieto povinnosti vysilujú. Až pri tých posledných vizitáciách, ktoré už nedokončila, sa priznala, že sa cíti vyčerpaná, ale že ich chce ešte za každú cenu splniť. Ešte na smrteľnom lôžku si pripomínala jediná fíliálku, na ktorú už nemala síl, a hovorila: „Ak mi bude len trochu lepšie, pôjdeme tam...“

Každá filiálka si iste s láskou prečíta poslednú vízitačnú správu tejto milujúcej Matky a bude ju chrániť ako vzácny doklad je materskej starostlivosti.

Jeden jej obežník, ktorý charakterizuje jej šlachetnú dušu a horúce srdce, končí týmito slovami:

„Musíme vyjsť z rámca priemernosti za každú cenu! Gravitácia k zemi je ľahká, výstup je ťažký! Nestačí však mať ideály. Je nevyhnutné o ne bojovať! Láska sa neobracia iba i tomu, čo sa musí, láska sa dokáže zrieknuť aj dovoleného. Svätosť - to je hrdinstvo!

Vo všetkých neistotách dneška prechovávam pevnú a radostnú dôveru v budúci rast našej Kongregácie!“

Z kríža do svetla

Prvý náznak ochorenia sa prihlásil v septembri 1987 na poslednom exercičnom kurze úporným kašľom. Jeden rozhovor musela pre kašeľ prerušiť – a tak jej ochotné sestričky dávali hneď všetko, čo pomáha pri bežnom nachladnutí. Tentokrát však prostriedky proti kašľu nepomáhali.

Keď posledná exercitantka odišla, prinútili sestry asistentky Matku Vojtechu, aby sa podrobila snímkovaniu na pľúcnom oddelení OÚNZ v Znojme. Ešte než prišiel výsledok, prepuklo ochorenie plnou silou.

Z rozprávania jej najbližších sa dozvedáme, že v noci zo 4. na 5. septembra 1987 Matka Vojtecha, asi prvýkrát v živote, zobudila sestry asistentky, pretože jej bolo zle. Snažili sa jej poskytnúť pomoc ako pri bežnom ochorení dýchacích ciest, lebo rázne odmietla ponuku zavolať pohotovosť. Po podaní lieku hovorila: „Hneď mi je lepšie, keď vás mám okolo seba.“

Jedna z jej asistentiek rozpráva:

„Ráno sme zavolali lekára, lebo horúčka vystúpila na 39 stupňov. MUDr. Trávníček konštatoval zápal pľúc a naordinoval antibiotiká.“

Bolo to v pondelok 5. októbra, keď bola Matka Vojtecha predvolaná na miestnu správu Verejnej bezpečnosti – oddelenie pasov a víz, aby si vyzdvihla vycestovaciu doložku na cestu do Viedne na zasadanie Federácie SCB.

Bolo nám čudné, že orgánom VB veľmi záležalo na tom, aby sa dostavila osobne – a ak je chorá, ponúkol sa pracovník VB, že príde za ňou do Hradišťa. Na pozvánke bola poznámka, že má nezrovnalosti v cestovných dokladoch. Po návšteve lekára sme túto možnosť zamietli a našu účasť na Federácii sme od-

volali. Tak sa začala pre našu drahú matku Vojtechu prebolestná cesta na Kalváriu.

V ťažkom horúčkovitom stave sa Matka Vojtecha trpezlivo podrobila novému snímkovaniu na pľúcnom oddelení, ktoré preukázalo vážny nález v strednom laloku pravých pľúc s infiltrátom celého horného pľúcneho poľa. Pretože hlavné ložisko bolo na jazyve po zhojení TBC, zostala nám nádej, že by mohlo ísť o nové vzplanutie tuberkulózy. Lekári nasadili protituberkulózne lieky, ktoré vyvolali veľké nechutenstvo a úpornú žihľavku po celom tele.

Celý mesiac október sa striedala nádej a obavy. Nádej na možnosť liečenia TBC a obavy, aby nešlo o pľúcny nádor. Keď sa ťažkosti stupňovali a žiadnymi liekmi sa nedosiahlo zlepšenie, lekár navrhol bronchoskopiu. Matka Vojtecha sa jej podrobila statočne, akoby išlo o nejaký zanedbateľný zákrok. Keď po skončenom vyšetrení vyšla z ordinácie, volal si lekár sestru vikárku Inviolatu a Matka Vojtecha zatiaľ v čakárni povedala sestrám asistentkám: „Bude to rakovina.“ Lekár povedal, že stav pľúc nevyzerá dobre, ale výsledok prinesie až histológia. Bolo to v predvečer sviatku svätého Karola Boromejského, 3. novembra 1987.

Po bronchoskopii mala Matka Vojtecha ležať. Kto by po takom zákroku myslel na prácu?! Úplne lačná od rána, bez možnosti akéhokoľvek občerstvenia, ktoré po umrtnení dýchacích ciest nebolo možné, si Matka Vojtecha išla ľahnúť. Odpoľudnia sa z jej izby ozýval čistý klepot písacieho stroja. Na zdesenie sestier odpovedala s úsmevom: „Ale, veď to nebolo také zlé...“

Bolo to však skutočne zlé. Histológia potvrdila zlé tušenie, že ide o zhubný nádor na pľúcach. „Ca pulmonum.“ Lekári stáli nad problémom, ako odpovedať na otázky pacientky... Matka Vojtecha predišla

rozpakom lekárov a zachovala kresťanský pokoj – pokoj kresťanského hrdinstva. Na správu sestry vikárky, ktorú zaprisahala, aby jej povedala pravdu, odpovedala: „Tak predsa. Áno. Pane, áno, beriem to, prijímam...“ Okamžite nadobudla duševnú rovnováhu, a keď prišla dolu, do hovorne, kde ju očakával ošetrojúci lekár MUDr. Havlík, odmietla vyhýbavé vysvetľovanie slovami: „Pán doktor, vy viete, že je to karcinóm a ja tiež, tak prečo by sme si to nepovedali na rovinu!“ A keď sa lekár chcel ešte brániť, povedala: „Pán doktor, nebojte sa povedať mi pravdu, veď ja som predsa v rukách Božích!“ Lekár nebol veriaci. Pokojom a radostným postojom Matky Vojtechy bol nesmierne zaskočený.

Tým začal tretí a posledný úsek ťažkej cesty a jej pripodobnenie sa k ukrižovanému Spasiteľovi. Viackrát sa pýtala: „Ako umierajú ľudia s rakovinou pľúc?“ Ťažko jej mohli dať odpoveď na takúto otázku. Matka Vojtecha bola preložená zo starostlivosti pľúcneho oddelenia na onkológiu, kde hneď po prvom vyšetrení bolo zahájené ožarovanie kobaltom. Ožarovanie jej robili ambulantne. Sestry boli šťastné, že môžu mať Matku doma. Vtedy mali ešte iskričku nádeje, že sa nádorové bujnenie zastaví, alebo aspoň spomalí.

V tom čase pracovala Matka Vojtecha intenzívne na kapitulách obnovy, na novoročnom obežníku a korešpondencii. Všetkým svojim drahým ešte napísala k Vianociam. Dokonca bola so sestrami asistentkami na návšteve v Brne u otca preláta Ludvíka Horkého vo veci urgencie odpovede na žiadosť o povolenie prijímať rehoľný dorast. Bola rozhodnutá, že túto urgenciu, adresovanú prezidentskej kancelárii, po Novom roku sama napíše. Využila túto príležitosť a naposledy sa zastavila vo filiálke v Brne na Charbulovej ulici.

Úplné nechutenstvo jej uberalo silu, hoci sa dojčímavo snažila zjesť aspoň trošku zo svojho jedla.

Počas dvadsiaticich štyroch ožarovaní (od 8. 11. do 9. 12. 1987) si získala sympatie lekárov, sestier i pomocného personálu na rádioterapeutickom oddelení. Ku koncu ožarovania sa sťažovala na ischiatickú bolesť v pravej nohe. Lekár ju vyšetřil, ale nedal jej nádej na zlepšenie.

Matka Vojtecha chodila denne na svätú omšu, po raňajkách dala komunite požehnanie, na poludnie prišla k spoločnému stolu. Nechcela sa poddávať slabosti, ktorá sprevádzala ochorenie. Medzníkom v tomto kolísavom a pomaly sa zhoršujúcim stave bola sobota pred Prvou adventnou nedeľou dňa 28. novembra 1987.

Matka Vojtecha sa zúčastnila celopopoludňajšej oslavy 150. výročia založenia Kongregácie v Čechách. So záujmom sledovala program a po jeho ukončení veselo zvolala: „Už sa nebojím o Kongregáciu, Kongregácia bude žiť, ak bude mať takéhoto ducha...!“ Na nesmiernu radosť hercov i publika sa Matka Vojtecha úprimne tešila z úspešného divadla z dejín Kongregácie, na ktorom sa podieľali mladé i staršie sestry v úprimnom úsilí, nadšení a zápale. V historickom oblečení ožila pred jej očami minulé i prítomná Kongregácia, taká drahá jej srdcu.

V nasledujúcich dňoch bolo zrejmé, že choroba bude mať rýchlejší spád, než sa predpokladalo. Počas štyroch mesiacov od prepuknutia choroby nebola Matka Vojtecha takmer nikdy bez teploty. No i napriek tomu všetkému sa snažila plniť si svoje povinnosti. Pretože nemohla zvolať poradu predstavených, volala si jednotlivé sestry predstavené a venovala sa im s veľkou láskou. Veľmi jej ležala na srdci posledná viziácia v Moravských Budějoviciach, ktorú pre chorobu už nestačila urobiť. Častejšie sa k tejto téme vracala.

Štedrý deň strávila s komunitou, prečítala evanjelium i obežník, adorovala po omši pri svätom

Jezuliatku. Bolo však zrejmé, že všetko robí s veľkým vypätím svojich síl. Na sviatok sv. Štefana blahožela sestre asistentke Fabiole k meninám. Aj keď bolo na nej poznať, že sa premáha, predsa všetkých prekvapil jej pravý stav, ako sa prejavil na sviatok Svätej Rodiny – 27. 12. 1987. Ráno prvýkrát poprosila sestry asistentky o pomoc pri obliekaní. Na svätej omši sedela. Kňaz jej priniesol sväté prijímanie do lavice. Prišla ešte do refektára, kde naposledy požehnala zhromaždenú komunitu. Naspäť k lôžku ju priviedli sestry asistentky.

Vtedy si vo svojej izbe oprela hlavu o dvere a rozplakala sa. Utešovali sme ju, ako sme vedeli. Ona povedala: „A to už nikdy nebudem chodiť?“ A hneď dodala: „Áno, ako Pán Boh chce!“

Nechala sa uložiť na lôžko – a už sestry od nej nepočuli nič, iba: „Áno, ako Pán Boh chce!“

Jej zdravotný stav sa zhoršoval zo dňa na deň a hádam i hodinu po hodine. Sama požiadala o pomazanie chorých, ktoré jej s veľkým dojatím udelil jej spovedník Dr. Otto Opálka dňa 29. 12. 1987. Matka Vojtecha bola pri plnom vedomí a sama odpovedala. Dôstojný pán Dr. Opálka ju navštívil ešte dvakrát počas jej choroby, naposledy ju požehnal v nedeľu 17. 1. 1988. Jeho návšteva jej vždy priniesla určitú útechu.

Raz sa stalo, že upadla do tvrdého spánku počas svätej omše, ktorá bola vysielaná rozhlasom z kaplnky. Pretože večer bola druhá svätá omša, ošetrojúca sestra ju nebudila. Keď sa potom neskôr prebrala a zistila, že prespala svätú omšu, pustila sa do usedaového plaču. Sestry jej sľúbili, že ju už nikdy nenechajú zaspať.

Pri jej bolestnom lôžku sa vystriedala aj jej rodina z Huštěnovíc a z Prahy, jej rodná sestra SM. Emília a jej neter SM. Leona. Aj keď jej nebolo dobre a nemohla hovoriť, predsa všetkých s láskou prijala a všetci sa len

ťažko mohli odlúčiť od jej lôžka. Pri poslednej návšteve zozbierala trochu síl a veľmi milo povzbudila mladé rodiny svojich neteriek.

Dňa 7. januára 1988 ju navštívil jeden známy kňaz a celebroidal pri jej lôžku svätú omšu. Sledovala ho s plným vedomím a naposledy prijala Spasiteľa pod obidvoma spôsobmi. Po svätej omši bolo na jej tvári viditeľné veľké vnútorné šťastie.

Na sviatok Krstu Pána 10. januára 1988, na ukončenie Vianočného obdobia, priniesla jej sestra „sakristiánka“ z kaplnky Jezuliatko a celá komunita, vychádzajúca z kaplnky po večernej modlitbe pri speve „Chtiac, aby spal“, obklopila jej lôžko. Matka Vojtecha žehnala Jezuliatkom, bola veselá a šťastná, takže by nikto nepredpokladal taký ťažký stav.

Konečná kríza nastala 18. januára 1988 na sviatok Matky kresťanskej jednoty. Ráno sa zdalo, že chorá nevníma. Nebola schopná prijať sviatostného Spasiteľa. V posledných dňoch nemohla nič piť, len tu a tam kvapôčku vody a to ešte s rizikom, že sa rozkašle. Kašeľ jej spôsoboval trápenie. Bolesti sa stupňovali. Lekár vyhlásil, že metastázy sú v chrbtici a v centrálnom nervstve. Aj počas spánku ňou lomcovali krčce. Nemohla sa sama pohnúť, mimoriadne bolestivý bol i najmenší pohyb hlavou. Zdalo sa, že aj v krčnej chrbtici prebieha zhubný proces. Pokožka bola bolestivá na najmenší dotyk.

Zrazu - mimo očakávania - nadobudla Matka Vojtecha výzor umierajúceho. Keď sme sa pri nej zhromaždili, jasné svetlo plného vedomia zažiarilo z jej tváre, vystrela ruky a urobila znak v tvare kríža (hoci predtým rukami vôbec nemohla pohnúť), oči obrátila stĺpkom a na údiv všetkých prítomných hlasne volala: „Ježišu, Mária, milujem vás, zachráňte duše! Ježiš, Mária, milujem, milujem... milujem...“ Mala celkom jasný hlas, hoci predtým už nevydala ani hlások.

Pýtali sa jej, či chce sväté prijímanie. Zvolala: „Rýchlo, rýchlo...!“ Po svätom prijímaní bola šťastná. Vyzerala akoby príznaky choroby pominuli. Obnovila si sväté sľuby. Sestry recitovali spolu s ňou – a keď nastala pauza pred formulkou – „ja, sestra Mária...“ a nikto nemal odvahu predniesť jej meno, zvolala nahlas: „Vojtecha Hasmandová“... Napokon spievali jej obľúbené piesne. Okrem iného tiež žalm „Laudate Dominum omnes gentes...“ Keď komunita odišla, sadli si k nej jej asistentky a ona sa pozerala s láskou a hovorila: „Duchom budem stále s vami...“ Potom vysilená zaspala.

Nebol to ešte koniec, ale len začiatok najťažších chvíľ.

Prišlo postupné ochrňovanie, tras, strnutie šije. Chorá nemohla vypiť ani kvapku vody. Len ráno sa jej vždy trochu uľavilo a mohla prijať čiastočku hostie, a to až do 20. januára. Bolo badateľné, že sa modlí. Keď sa k nej sestry sklonili, aby zachytili aspoň slovo, jej najčastejším prejavom bolo „Áno, áno...“ Ešte keď mohla hovoriť, raz v noci sa jej sestra ošetrovateľka pýtala, či niečo nepotrebuje, keď stále vyslovuje „áno“. Odpovedala, že hovorí „áno“ Pánu Bohu na všetko, čo posiela. Raz opäť nemohla sestra odhadnúť, čo Matka šepká a sklonila sa k nej. Počula zreteľne: „Laudate Dominum.“

V stredu 20. 1. 1988 ju prišla navštíviť sestra predstavená Joachima z Albrechtíc. Matka Vojtecha ešte spoznala svoju bývalú asistentku. Zostala pri nej popoludní i v noci. Vo štvrtok na sviatok svätej Agnesy bolo badateľné, že posledná chvíľa sa blíži. Kŕče povolili. Matka dýchala rýchlo, s námahou, ale pokojne. Sestry stáli okolo jej lôžka a modli sa. Prišiel aj otec Lepka, dal jej naposledy absolúciu a požehnanie na cestu... Umierajúca Matka sa ešte spod prižmúrených viečok pozrela na okolostojace sestry, potom zatvorila oči

navždy. Dva namáhavé výdychy ukončili jej utrpenie a na tvári sa jej rozlial posvätný pokoj, ktorý si podmanil i srdcia zranených sestier. V tej chvíli boli schopné dopriať jej tento prechod do Božieho jasu a pokoja... Nikto neplakal, ale sprevádzali jej dušu pred Božiu tvár spevom Aleluja - Laudate Dominum... ktorý mala tak rada. Bolo práve trinásť hodín, 21. januára 1988.

Komunita sa rozlúčila s Matkou Vojtechou - vystavenou vo vestibule - modlitbou svätého ruženca. Sestry vedeli, že raz v živom sne prežívala skutočnosť, ako ju Matka Božia preniesla cez poslednú prekážku do večnosti. Často to pripomínala a prosila Matku Božiu o túto milosť. Sestry boli presvedčené, že sa to aj stalo a chceli za túto milosť Panne Márii poďakovať. Viezli teda Matku Vojtechu v rakve po chodbe k výťahu so spevom fatimskej znelky: „Ave, ave, ave Mária...“ V nemocničke počuli spev a otvorili dvere. Rakvu s drahou zosnulou priviezli medzi lôžka chorých sestier, ktoré plačom naposledy víтали svoju milovanú Matku. Bolo im to veľkou útechou.

Pri zariaďovaní pohrebu našli sestry obálku s nápisom: „Mojej drahej Kongregácii“. Objavili v nej duchovný závet matky Vojtechy.

V kaplnke na Hradišti ho čítali s veľkou láskou. Veď každé boromejské srdce v ňom musí vycítiť vzácny, pravdivý a pretrpený odkaz materského srdca Matky Vojtechy.

Na záver citujeme z listu O. Benedikta Holotu, ktorý priniesol Matke v jej posledných dňoch mnoho útechy:

„Matka Vojtecha, som presvedčený, že vaša bolesť sa netýka len vašej osoby, ale celej vašej Kongregácie, že je to - ľudsky povedané, hrozná. A predsa nie je vyššia blaženosť, než byť v náručí Božej lásky...“

Ani jej láska smrťou nekončí!

Na záver citujeme slová svätého Augustína, ktoré sú i pre rehoľnú rodinu boromejok také pravdivé:

„Ty si nám ju dal a bola naším šťastím. Ty si ju povolal späť a dali sme ju bez reptania, ale so srdcom plným bolesti...“

Znojmo-Hradište, 28. januára 1988

Duchovný závet matky Vojtechy

Moja drahá Kongregácia. Moje milé, drahé, najdrahšie spolusestry,

aspoň týmito riadkami „na rozlúčku“ sa vracia moja duša k vám. Najprv „Velebí duša moja Pána...“ za všetky milosti, najviac za milosť povolania – a za jeho milosrdenstvo – lebo ospevovať ich chcem naveky.

A teraz dovoľte, aby som vzdala vrúcne vďaky Kongregácii:

- že ma prijala medzi svoje členky, mňa trinásťroč-
né dieťa;*
- že po celý čas môjho života znášala moje chyby,
nedostatky, viny;*
- že mi vždy s láskou dopriala duchovné i hmotné
dobrá;*
- že mi bola vždy oporou, silou a útechou.*

Odchádzam, moje drahé spolusestry, s láskou, ktorú som prechovávala ku každej z vás. Vy ste boli vždy mojou prvou starostou, ale i mojou láskou a útechou, mojou pomocou i oporou. Odnášam si svoju vďaku k vám so sebou! Tam budem za vás prosiť, žehnať vás a bdieť nad vami viac, než mi to bolo možné tu. Len mi pomôžte, aby som mohla byť čím skôr v sláve môjho Pána a Snúbenca. Moje drahé spolusestry, ešte sa na vás obraciam s prosbou Matky, ktorá sa lúči a vraví naposledy svoje prianie, svoj testament:

Milujte sa! Obe prikázania lásky nech sú vašim zákonom! Milujte Boha, milujte sa navzájom, milujte svojich bližných – najviac chudobných!

Čím väčšiu biedu vidíte, s tým väčšou láskou a nehou sa k nej skláňajte! Milosrdná láska nech víťazí! Byť blízko najväčšej biede je miestom boromejok! Hľadte na naše Matky – na naše patrónky!

Zachovávajúte a prehlbujete spiritualitu našej Kongregácie! Láska, pokora, prostota a jednoduchosť, statočnosť a úprimnosť, rodinný duch a ďalšie čnosti boromejok nech zdobia vaše srdce. Ale nadovšetko LÁSKA! Hlboká, pevná, nezištná! Láska, ktorá ide až ku koreňom ľudskej bytosti – a preniká všetko! Veď láska je Boh v nás!

Duch Svätý nech denne posiela prúdy svetla! On nech vedie srdce každej z vás a celú Kongregáciu. V jeho žiare, keď mi Pán dopraje, budem prosiť za vás – aby ste šťastne dosiahli cieľ. Bez úhony! On však neskľúbil pokojnú plavbu, ale šťastný návrat, ak budeme s ním.

A naša milovaná nebeská Matka nech nad vami rozprestrie svoj plášť! Pozdravím ju za vás! Poprosím, aby vás neopúšťala, ale aby vyprosovala svetlo, silu, statočnosť, múdrosť! Poviem jej, ako ju milujeme! Moje drahé spolusestry, slúžte Pánovi s radosťou! Skutočne, verne a oddane! V akýchkoľvek podmienkach!

Úsilie o svätosť a milosrdná láska – to sú krídla čo nás nesú k nebu! K tomu nás vedú naše pravidlá. Ak budeme verné našim Konštitúciám, verte, moje drahé, že Kongregácia bude silnieť, vyrastie a zmohutnie. Len naša vlažnosť a zmäkčilosť by ju pochovala.

Drahé moje deti v habitoch a závojoch – bielych, či čiernych, vám osobitne žehnám. Túžim, aby z vás vyrástli pravé, hrdinské a statočné boromejky! Budte však pokorné! To je základ rastu všetkých čností. Svet sa vám čuduje, ale vás aj obdivuje. Nesklamte očakávanie neba i zeme! Toľko ľudí čaká na vaše milosrdenstvo, na záchranu, pomoc! Vy ste dali Bohu svoje „áno“. Splňte ho! Vytrvajte v láske a v obete! Boh stojí za to!

DUCHEM BUDU STÁLE S VÁMI

Služte Pánu s radostí!
Oddaně a věrně! V jakýchkoliv podmínkách!
Úsilí o svatost a milosrdná služba —
to jsou naše křídla k nebi.
Nezklamte očekávání nebe i země!
Vytrvejte v lásce a oběti!
Bůh stojí za to!

Z duchovního sdělení
Matky K. Vojtěchy (18. 11. 1901)

Objímam Vás, žehnám, žehnám!

Celé nebo na čele s Matkou – slávnou Kráľovnou nebies – s našimi ochrancami a patrónmi Kongregácie i s anjelmi strážnymi mi pomôžu ďakovať za milosť povolania, za vás, za vašu vernosť a lásku.

Odpustite mi, prosím, ak som vás niekedy niečím zarmútila, urazila či sklamala. Nech líče Božej lásky tým viac – namiesto mňa – oblažia vaše duše a srdcia.

Ďakujem vám všetkým! Ďakujem najmä členkám generálnej rady, s ktorými sa mi tak dobre pracovalo. Svetlo Duchu Svätého a príhovor Panny Márie nech je s vami!

Ďakujem všetkým sestrám predstaveným a prosím ich, aby víťazili láskou. Nech uchovávajú prvenstvo duchovného života, bdejú nad verným zachovávaním Konštitúcií, šíria spiritualitu a uplatňujú v komunitách milosrdnú službu.

Ďakujem každej osobitne – drahé spolusestry. Pán buď s vami! Božia láska vás sprevádzaj! Duch Svätý vás veď cestou svetla a obnovy, aby ste nezblúdili!

Objímam vás, líčim sa, prosím o príhovor a teším sa na vás!

Žehnaj vám všemohúci a milosrdný Boh Otec, Syn a Duch Svätý. Amen!

Vaša S. M. Vojtecha

Odovzdajte, prosím, moje pozdravy všetkým domácim duchovným otcom i vedúcim a vašim spolupracovníkom.

Znojmo-Hradište, dňa 4. 11. 1987

Láska smrťou nekončí

Dozrel klas. Večný hospodár otvoril bránu pre úrodu života Matky Márie Vojtechy Hasmandovej. Ťažké zrno padlo do zeme.

Pohreb Božích verných býva skôr slávnosťou, než nejakou smútočnou záležitosťou. Hradište sa chystalo na pohreb Matky Vojtechy ako na mimoriadnu slávnosť. Všetky miestnosti pre hostov, refektár sestier, jedáleň exercitantiek, poslucháreň, nemocnička, všetko bolo pripravené pre účastníkov pohrebu, ktorých prišlo okolo päťsto.

Hlavným celebrantom bol pán prelát Ludvík Horký, ordinár Brnianskej diecézy. S ním koncebroval otec biskup Karel Otčenášek, kapitulný vikár českobudejovickej diecézy p. Jozef Kavale s ďalšími kňazmi, ktorí koncebrovali a sprevádzali Matku Vojtechu na poslednej ceste. Bolo ich stodvadsať.

Kostolík u sv. Hippolyta bol taký preplnený, že sa kňazi ani nemohli dostať k oltáru. Sestry iných Kongregácií a smútoční hostia stáli vo vestibule. Vlastná komunita počúvala svätú omšu a pohrebné obrady len z rozhlasu a kňazi roznášali sväté prijímanie po chodbe i na prvom poschodí.

Pán prelát Ludvík Horký vysvetľoval v homílii evanjelium o blahoslavenstvách a povedal, že náš svet najviac potrebuje svätých kresťanov, ako často pripomínal pápež Pavol VI. Povedal tiež, že sa na Matke Vojteche naplnili Kristove blahoslavenstvá. „Zasvätila svoj život Kristovi, a preto s radosťou niesla v duši svoje povolanie a poslanie i v ťažkej dobe. Niesla to všetko bez horkosti, vedela odpúšťať a všetko odovzdať Pánovi.

V jej živote bola viditeľná oná sila blahoslavených, ktorí trpia pre Krista a opierajú sa o jeho kríž.

To všetko sme videli v živote našej drahej zosnulej Matky Vojtechy,“ povedal napokon prelát a dodal: „Napísali ste jej na parte krásne slová. Bola vám matkou, bola vám vzorom, svetlom, bola vám učiteľkou charizmy. Bola skutočnou matkou, ktorá rozumela bolestiam svojich detí. Vedela za ne spínať ruky. Vyprosovať im jas Božieho svetla a predchádzať ich veľkým vzorom modlitby, pokory, lásky, odpustenia a pravej charizmy. Áno, bola vám matkou, ktorá rozumela vašej duši i v súčasných zložitých časoch. Rozumela vašim bolestiam, vašim skúškam, neistote, nepokoju. Bola vzorom statočnosti a vernosti svätej regule sv. Karola Boromejského. Bola vzorom trpezlivosti a obetavosti.

Niekoľko dní pred vianočnými sviatkami sa zastavila u mňa v Brne a na konci nášho stretnutia som jej položil otázku, ako sa cíti zdravotne, lebo som vedel, že je chorá. Ona sa usmiala a povedala: „Už viem, čo mi je, a mám to jasné!“ Tieto slová prednesené s úsmevom, ktorý zakrýval fyzickú bolesť, boli vyjadrením istoty a jasnosti zostatku cesty, ktorý ju ešte čakal. Lúčila sa so slovami: „Pamätajte na mňa v modlitbe, aby som ten kríž uniesla...“

Skončila sa jej krížová cesta. Do Božích rúk odovzdala svoju dušu, ktorú od neho kedysi prijala ako dar. Chceme jej poďakovať za všetky dobrodenia, ktoré preukázala svojim životom, svojim konaním nielen svojej Kongregácii, ale i našim diecézám – brnianskej, českobudejovskej a iným, našim spolubratom, našim bohoslovcom. Chceme jej ďakovať za jej obety, za jej modlitby, za jej kríž. Aby nám všetkým bola nielen vzorom, príkladom a učiteľkou charizmy, ale tiež orodovníčkou u Pána. Amen.“

Po vykropení a dlhom smútočnom sprievode zaplnili všetci účastníci pohrebu malý cintorín sestier v Hradišti.

Kňazské ruky spúšťali rakvu do hrobu pri speve skladby P. Karola Břízu „Buď zbohom, naša Matka milá...“ Dážď kvetov sa zniesol na rakvu, od ktorej všetci tak ťažko odchádzali.

Zo všetkých príhovorov a kondolencií zaznievalo – či už od hostí z našej vlasti, alebo od zahraničných priateľov – úprimné uznanie a ocenenie hrdinskej kresťanskej osobnosti drahej Matky Vojtechy a zároveň i obdiv, vďaka a radosť, aká sa spontánne prežíva pri hrobe toho, „kto zvíťazil...“

Z toho všetkého bohatstva lásky prítomným doznievali slová dôstojného pána Dr. Stanislava Špurka z homílie, ktorú predniesol pri svätej omši, niekoľko hodín po jej blaženej smrti. Povedal:

„Odišla panna skutočne múdra. Čakala na ženícha dlho, medzi mnohými radosťami a úzkosťami, ale stále udržovala v poriadku svoju lampu a v nej olej viery, úprimnej lásky k Bohu a pevnej dôvery v neho. Neochabovala, bola stále pripravená vyjsť v ústrety ženíchovi na svadobnú hostinu s ním. Zvláštnosťou tejto panny bolo, že udržovala v bdelosti i veľkú skupinu družičiek, ktoré tiež čakali a čakajú na príchod ženícha. Starala sa, ako mohla, aby i ony všetky mali stále dosť oleja vo svojich lampách, aby i ony mohli hneď vykročiť, keď pre ne príde. Jej odkaz pre nás všetkých sú slová ženícha: ‚Buďte bdelí, pretože nevíete dňa ani hodiny!‘

Asi sa necítila dobre, ale sotva sa na Štedrý deň nazdala, keď všetkým v jedálni čítala posolstvo, že o mesiac už nebude medzi nami. Ale bude kdesi ‚nad nami‘ a z výšky sa bude o nás starať a napomínať nás: ‚Majte svoje lampy plné oleja živej, svätej viery, vrúcnnej lásky k Ježišovi a nezlomnej dôvery v neho. Buďte podobní našej duchovnej matke Márii, ktorá keď bola na zemi, stále bdela pri svojom Božskom Synovi, dokiaľ ju nepovzniesol na svoj trón slávy!‘

Matka Vojtecha, bdejte nad nami! Nech neusne-
me nad lampami bez oleja, ale nech sa stále chystáme
na tú chvíľu, keď anjel strážny zavolá: Ženích je tu,
poďme mu oproti! Amen. Aleluja!“

Kráľovská pieseň sa končí láskou, odmenou tej,
ktorá bola vyvolená za matku...

Láska, vyvierajúca z Boha, sa v jej šľachetnom
srdci nemohla skončiť. Nekončí a nemôže sa skončiť,
pretože láska z Boha je láskou, ktorá sa nekončí. Je
láskou, ktorá neumiera...

Životopisné dáta Matky Vojtechy

- 25.3.1914 - Narodenie
v Huštěnoviciach, okres
Uherské Hradiště
- 12.5.1923 - Prvé sväté prijímanie
v Huštěnoviciach
- 31.5.1926 - Sviatosť birmovania
v Babiciach
- 6.7.1927 - 31.8.1929 - Vstup do kláštora ako ča-
kateľka vo Frýdlante n/O.
- 1.9.1929 - 12.6.1933 - Ako čakateľka navštevuje
učiteľský ústav sv. Anny
v Prahe II., štúdium ukon-
čuje maturitou
- 14.8.1933 - Oblicška
- 14.8.1933 - 15.8.1935 - Noviciát - Materský dom
(Materinec) Praha
- 15.8.1935 - 1. sľuby - Materinec Praha
- 1.9.1934 - 1.8. 1941 - Učiteľka v škole v Třeboni
- 21.8. 1939 - 20.8.1941 - Materinec Praha
- 19.3.1940 - Večné sľuby - Materinec Praha
- 21.8.1941 - 22.4. 1942 - Učiteľka v Třeboni
- 23.4.1942 - 30.10.1942 - Učiteľka vo Frýdlante n/O.
- 3.11.1942 - 31.8. 1945 - Ošetrovatelka v nemocni-
ci v Slaném
- 4.9. 1945 - 11.2. 1949 - Riaditeľka školy v Brne -
Lišni
- 12.2.1949 - 29.4.1950 - Materinec Praha, v rôz-
nych funkciách
- 30.4. 1950 - 10.9. 1952 - V Neumanneu
v Prachaticiach

-
- 10.9.1952 - 10.5.1960 - Väzenské roky (České
Budějovice, Písek),
Pardubice
- 30.5.1960 - Prepustená do Božíc
- 31.5.1960 - 30.9. 1969 - V Charitnom domove vo
Vidnave
- 1.10.1969 - 7.7. 1970 - Predstavená sestier vo
Vidnave
- 8.7.1970 - Zvolená za generálnu
predstavenú sestier
sv. Karola Boromejského
- 20.7.1970 - 21.1.1988 - Vo funkcii generálnej
predstavenej Znojmo-
Hradište
- 21.1.1988 - Deň úmrtia
- 28.1.1988 - Pohreb - cintorín
v Hradišti

Výňatky z kondolencií

Prvým prejavom úprimnej lásky bol telegram z Nancy, ktorý francúzsky generalát odoslal ihneď po obdržaní smutnej správy: „Z celého srdca s vami prežívame bolesť, modlitbu – nádej. List príde.“

S. M. Yvonne – Nancy

A list skutočne prišiel. Vyberáme z neho:

„... ako veľmi prežívame vašu veľkú bolesť a zármutok všetkých sestier. Tiež pre nás bola Matka Vojtecha vzorom a svetlom. Ako drahá Matka Barbora Bartelemyová, stelesňovala i ona našu charizmu. Jej žiariaca dobrota si získala srdcia sestier vo Francúzsku, tých, ktoré ju poznali zo stretnutí, i tých, ktorí ju poznali z počutia. Vy máte – a tiež my máme – novú ochrankyňu v nebi. Naša modlitba by vás chcela podprieť v istote, že vaša drahá Matka Vojtecha je neviditeľne prítomná v každej z vás...“

S. M. Yvonne – Nancy

Z listu Mons. Curot (Kyro), domáceho duchovného z Nancy:

„... delíme sa o vašu bolesť s vami celým srdcom. Vždy som obdivoval ducha viery Matky Vojtechy, jej odvahu i jej dušu celkom darovanú Pánovi a jej Kongregácii. Je to pre vašu rehoľnú rodinu veľká skúška. Som si však istý, že ona bude i naďalej z výšin nebies bdieť nad svojimi sestrami na zemi a že sa stane takým vašim anjelom strážnym...“

Jean Curot, nancyjský kanonik

Z listu predstavenej nemocnice San Carlo v Ríme:

„... považujeme za privilégium, že sme poznali vašu Matku Vojtechu, keď cestovala do Francúzska a keď bola hosťom v našom dome v Ríme. Kedykoľvek sme s ňou prišli do styku, pociťovali sme Božiu prítomnosť, v nej ona žila veľmi intenzívne. Spomíname na jej vyrovnanosť, sústredenosť a na jej pohľad zároveň vnútorný i vonkajší, na ušľachtilosť jej správania, ktoré vyjadrovalo trvalé spojenie s Bohom, zatiaľ čo bola blízka všetkým ľuďom. Modlíme sa za ňu a veríme, že ju už môžeme prosiť o ochranu a pomoc. V Bohu, ktorému tak verne slúžila a ktorého milovala, iste dostane moc, aby mohla pomáhať celej Federácii a zvlášť svojmu malému stádočku v Československu.“

S. M. Giovanna – Rím

Z listu Matky Paul (Pol) – bývalej predstavenej v Paríži:

„... som taká dojatá a šťastná, že mám slová Matky Vojtechy a dokonca jej fotografiu. Musím stále myslieť na jej dobrotu a svätosť.

... a teraz mi prichádza na myseľ, že by som ju vlastne mala vzývať... v tej veci iste nie som sama...“

S. M. Paul – Remiremont

Z listu Matky Vereny z Viedne:

„... Odišla síce zo života, ale nie zo svojho života. Bude ďalej žiť v srdciach tých, ktorí ju stratili a ktorých musela zanechať v hlbokkej bolesti. Buďte si isté, drahé sestry, že vaša Matka bude svojím príhovorom a pomocou sprevádzať všetky námahy a starosti vašej Kongregácie.“

S. M. Verena – Viedeň

Z listu terajšej generálnej predstavenej M. Adeltraud v Trevíri:

„... môžeme len tušiť, akú medzeru spôsobila jej smrť. Vážnosť, ktorej sa Matka Vojtecha tešila, ukazuje, že jej život bol príkladný a mnohým dával smer. Dúfame, že nám pošlete podrobné ocenenie je života, aby i naše sestry získali z neho silu a nádej.“

S. M. Adeltraud – Trevír

Z listu bývalej generálnej predstavenej M. Erentrudis v Trevíri:

„... s vami ďakujem Pánovi za vzácny Boží dar, ktorým sme boli v Matke Vojteche bohato obdarovaní toľko rokov. Žiara jej jasného svetla ukazuje i teraz cestu k cieľu, ktorý drahá Matka Vojtecha už dosiahla. Bola nám jasným obrazom kontemplujúceho milosrdenstva. Jej silou bola iste radosť z Pána a skutočnosť, že je svojim zverencom materskou sestrou.“

S. M. Erentrudis – Trier

Z listu provinciálnej predstavenej S. M. Serafíny z Görlitzu:

„... umieranie vašej milovanej Matky spečatilo jej život a vrástlo do jasu Kristovej lásky. Teraz sa jej smrť stala zápalnou a ďakovnou obetou lásky. Ona teraz vidí v nazeraní oblažujúcu pravdu stretnutia v láske. Tajomstvo hlbokkej Kristovej lásky vyjde na svetlo až po smrti.“

S. M. Serafína – Görlitz

Z listu sestry predstavenej M. Hildulfy z berlínskej nemocnice:

„... Matka Vojtecha bola otvorená, šľachetná, prívetivá a statočná. Vykonala hrdinské veci. Som rada a vďačná, že som ju smela poznať. Pri Božom tróne bude Matka Vojtecha iste veľkou orodovníčkou...“

S. M. Hildulfa - Berlín

Z listu sestry predstavenej M. Gonzagy z Potsdamu:

„... Niektoré z našich sestier mali to šťastie poznať Matku Vojtechu osobne. Bola to vždy pre mňa radosť dostať od nej pozdrav, ktorý ma svojou srdečnosťou a hĺbkou vždy obohatil. Práve sme si dovolili vzývať ju ako orodovníčku...“

S. M. Gonzaga – Potsdam

Z listu generálnej predstavenej S.M. Stellamaris z Trzebnice:

„... tušíme, že vaša bolesť nad úmrtím Matky Vojtechy je veľká... Aj my bolestne pociťujeme, že jej srdce už prestalo biť. Mali sme totiž to šťastie hostiť, v čase nášho jubilea, Matku Vojtechu s jej radou. Jej slová plné Božieho Ducha utkveli v našich srdciach a my vďačne spomíname na chvíle strávené s ňou.“

S. M. Stellamaris – Poľsko, generalát, Trzebnica

Z listu sestry predstavenej S. M. Myriam v Holandsku:

„... je to pre vás veľká strata a hlboký smútok, že ste túto dobrú Matku museli odovzdať... vždy som ju v duchu videla ako dobrú rehoľníčku, vyžarovala z nej láska a milosrdenstvo a jej hlboké zakotvenie zjednotenia s Pánom...“

S. M. Myriam – Holandsko

Z listu P. R. Fuchsa, duchovného správcu generalátu z Trevíru:

„... smrť Matky Vojtechy sa ma hlboko dotkla. Pán zavolať z vášho stredy sväticu, o tom som presvedčený. Myslím, že to môžem povedať na základe jej pozície viery a niektorých rozhovorov. Viem, že je to pre vás bolestná obeta. Stále na vás myslím...“

P. R. Fuchs – Trevír

Z listu Mons. Laštovica z Posvätnjej Kongregácie pre rehoľníkov a sekulárne inštitúty v Ríme:

„... za to, aby Matka Vojtecha po svojom utrpení dosiahla plné svetlo v blaženom videní Pána, som obetoval svätú omšu v bazilike sv. Petra pri oltári nášho svätého Václava. Bola to vzácna sestra, ktorá slúžila svojmu Majstrovi verne a bola žiarivým príkladom plného zasvätenia života. Máte v nej veľkú orodovníčku pri Božom tróne.“

P. Josef Laštovica – Rím

Z listu otca biskupa Škarvadu z Ríma:

„... Pán vás potešuj. Pár dní pred jej smrťou sme na ňu spomínali vo Viedni so sestrou Bonitou. Prípomínam ju Pánovi vo svätej omši.“

biskup Jaroslav Škarvada – Rím

Z listu rektora Nepomucena Dr. Karola Vránu v Ríme:

„... budem za ňu celebroad v Nepomucene, ktoré je svojou históriou stále spojené s vašou Kongregáciou. Sme účastní vašej bolesti, nesieme s vami v srdci nádej, že v nej máme orodovníčku v nebi...“

P. Karol Vrána – Rím

Z listu Dr. J. Hrbatu – autora liturgických komentárov:

„... milá Matka Vojtecha mi písala k sviatkom tak srdečne a zbožne, že som si častejšie jej riadky schoval natrvalo. Jej vďačnosť za moje knižné myšlienky chcem splácať na svätej omši.“

Dr. Jozef Hrbata, Oberurgl – Tirolsko

Z listu otca kardinála Františka Tomáška:

„... Verím, že drahá Matka Vojtecha prišla na miesto večnej radosti. Tam v blízkosti Božej sa

bude za nás prihovárať a pomáhať nám. Tešíme sa na šťastné stretnutie s ňou! Spomíname vďačne!

František kardinál Tomášek

Z listu P. Františka Mertha zo Strašína:

„... myslím si, že životy našej generácie patrili zmiereniu a že naše stretnutie na druhom brehu, rovnako ako u vzácnjej sestry Vojtechy, bude ako dych rozkvitnutých stromov... pociťoval som zvláštnu ľahkosť a jemnosť, kedykoľvek som s ňou hovoril...“

P. František Merth

Z listu P. Benedikta Holotu z Pečiek:

„... som Pánovi vďačný za každé stretnutie s Matkou Vojtechou, v ktorom som nachádzal jej spiritualitu tak mariánsky materskú a sesterskú. Nestratili ste ju iba vy. Odtrhla sa nečakane od procesie Božieho ľudu, v ktorej my všetci ešte putujeme, že sme jej nestačili ani stisknúť ruku, poďakovať a blahoželať k pozvaniu, ktoré jej prišlo od Pána. Nermúťte sa príliš. Matka Vojtecha by s tým nesúhlasila... myslite na stretnutie...“

P. Benedikt Holota

Z listu P. Jozefa Hádky z Podlesia:

„... zosnulá Matka bola skutočne Matkou bormejských sestričiek. Budete sa s ňou lúčiť na tomto svete, aby ste ju súčasne odprevádzali radostným hymnom svojich modlitieb do nového života. Jej láska ku Kongregácii skutočne neskončila smrťou, ale dokonaleňá vás bude sprevádzať a bude sa prihovárať, aby vyprosila novú miazgu do vášho spoločenstva.“

P. Jozef Hádek

Z listu P. Heřmana Rakowského zo Šumperka:

„... prijmite moje uistenie o modlitbe a obete za túto vzácnu ženu, rehoľníčku a služobníčku nášho Pána. Stále vidím jej úsmev, i keď viem, že vychádzal z chorého tela, avšak zároveň z duše plnej Boha. Jej odchod znamená veľký prínos pre celú Kongregáciu i pre tých, za ktorých sa modlíla. Verím, že i mňa zahrnula do svojich modlitieb. Kiež ju Pán skoro oslávi svojou slávou...“

P. Heřman Rakowski

Z listu P. Jána Ev. Víchu z Fulneka:

„... verím, že už žije v jasote a priamom videní Ježiša osláveného a po skvelom triumfe v závere svojho ukrižovaného života je najmä pre boromejskú rodinu stálou orodovníčkou a ochrankyňou. Dúfam, že trochu z tej hojnosti dostanem tiež ja...“

P. Ján Ev. Vícha

Z listu P. Ladislava Kubička z Frýdlantu v Čechách:

„... je rok Panny Márie. Mária potrebuje obety pre svoje víťazstvo, pre úspech ofenzívy na záchranu sveta. Keby som bol u vás predstaveným, tak by som zakázal modliť sa za ňu, ale oslavoval by som ju v nebeskom kráľovstve. Nech je jej pohreb slávnosťou. Vstup do Božieho kráľovstva, do náručia Otca – to je krása, sláva a radosť!“

P. Ladislav Kubiček

Z listu S. M. Elišky Pretschnerovej z Hoješína:

„... pri modlitbe za ňu cítim zvláštnu radosť. Modlím sa radšej k nej. Prosím, keď pôjdete na cintorín, urobte za mňa krížik na hrobe Matky Vojtechy. Musím na vás stále myslieť. Bolo mi medzi vami vždy tak dobre.“

S. M. Eliška Pretschnerová OSF

Z listu M. Františky Nádvorníkové z Nespiek:

„... i keď mala zodpovednú službu, vieme, že ju dobre zvládla, a tak si išla pre veľkú odmenu. Predstavujem si ju vo svojej fantázii, ako vošla rozžiarená a vďačná k svojmu Bohu i k ostatným v nebi. Vždy k nám prichádzala taká rozžiarená a radostná, s takým krásnym úsmevom, i keď mala možno ťažké starosti. Vám, drahé sestry, iste Pán Boh pomôže a Matka Vojtecha tiež.“

S. Františka Nádvorníková z Nespiek od O. Urbana

Z listu Matky Tolentiny Havlišovej z Lechovic

„... aj my budeme pociťovať jej stratu, lebo jej úprimný sesterský vzťah nám bol vždy posilou. Utešujeme sa, že jej duša bude blízko, bližšie než keď žila. Stále bude vo vašej blízkosti.“

S. M. Tolentina Havlišová

Z listu S. M. Aleny Chromčákovej z Jablonného v Podještědí:

„... každý, kto ju poznal, ju zhodne s vami ocenil ako Boží dar. Blahoželáme vám k tejto nádhernej žatve uprostred ‚zimy sveta‘, ktorej ona nikdy nepodľahla. Iste pri svojom veľkom stretnutí s Bohom – Láskou vďačne a šťastne vzdychla: ‚Pane, nič – než Teba!‘“

S. M. Alena Chromčáková OP

Z listu S. M. Bohumily Moltašovej z Mukařova:

„... každý, kto sa s vašou milovanou Matkou Vojtechou stretol, bol jej osobnosťou hlboko ovplyvnený. Aj ja som bola šťastná, keď som sa s ňou mohla stretnúť.“

S. M. Bohumila Moltašová

Z listu S. M. Pavly Křivánkovej zo Švajčiarska:

„... svojou vierou, nádejou a láskou žila vo večnosti, v Bohu, v Láске už tu na zemi, a preto bola svetlom a vzorom pre vás, ale i pre mnohých. A teraz smie Baránkovi spievať pieseň a prihovárať sa za nás.“

S. M. Pavla Křivánková, Ingenbohl – Švajčiarsko

Z listu S. M. Bonity Matúškovej z Viedne:

„... pevne veríme, že je pri Ježíšovi... Máme o jednu orodovníčku u Pána Boha viac. Dôverujeme v pomoc Božiu!“

S. M. Bonita Matoušová, Viedeň

Z listu S. M. Terezie Kubalovej z Chrastavy:

„... Pán ju vzal k sebe ako zrelý klas! Neodišla, iba nás predišla a teda zostane i naďalej našou orodovníčkou a bude nám pomáhať.“

S. M. Terézia Kubalová

Z listu sestier dominikánok z Broumova:

„... My, kto sme ju poznali, vieme, ako statočne stúpala po celý život k svojmu najvyššiemu cieľu – Bohu – cestou lásky. Veľkú úlohu, ktorú prevzala z rúk Božích, splnila s veľkodušnosťou jej vlastnou. A Pán teraz splnil jej horúcu túžbu a previedol ju do svojho nevýslovného svetla, aby dosiahla plné šťastie nazeraním na jeho tvár. Odtrhol klas, ktorý bol zrelý a plný...“

S. M. Anastázia Němcová OP

Z listu profesora Karola Dýnka:

„... kedykoľvek som sa s ňou stretol, odchádzal som plný kresťanskej radosti a nádeje. Čo povedala, to bolo jasné, svetlé, dušu povznášajúce a oblažujúce. Bola i nám vzorom kresťanského a duchovného

života a sme presvedčení, že máme všetci veľkú orodovníčku v nebi.“

Karel Dýnka, profesor hudby v Uherskom Hradišti

Z listu majstra Peňáza:

„... Sestra Vojtecha bola vzácna a múdra žena. Pán ju povolal do večnej blaženosti. Prajeme jej tú milosť.“

František Peňáz, maliar, Hřivnův Újezd

Z listu priateľky z Pardubíc, ktorá emigrovala do Kanady:

„... som presvedčená, že v nej máme v spoločenstve svätých veľkú orodovníčku pri Božom tróne. Matka Vojtecha – (naša milovaná „Vojteška“ z Pardubíc) – bola svätica a ako takú si ju navždy budem niesť v srdci. Verím, že ona sama – s dovoľením nebeského Otca – bude i naďalej nad nami bdieť.“

Eda Ottová, Kanada

Z listu riaditeľky Okresného ústavu sociálnych služieb v Děčíne:

„... verte, že vaša matka predstavená Vojtecha nebola vzorom iba vám. Aj nám je vzorom trpezlivosti a vôbec človeka, ktorých je naozaj málo. V mojom srdci a v mojom vedomí zostane vzorom ženy, ktorá svoj život zasvätila práci v prospech ľudí, ktorí jej pomoc prijímali s láskou a vďačnosťou.“

J. Dlabalová, riaditeľka OÚSS Děčín

Z listu Anny Šímovej, obyvateľky Domova dôchodcov v Prachaticiach:

„... ona sa od mladosti zasvätila milosrdnej Láске a po celý život jej verne slúžila a v spojení s milosrdnou Láskou svoj život dokonala. Áno, tak umierajú svätci...“

Anna Šímová, Prachatice

A na záver z listu P. Františka Bendu z Domova dôchodcov v Kúsove:

„... Matka Vojtecha odišla, aby žila, vytrvala, aby kraľovala. Som rád, že sme ju poznali. Žite jej duchom, jej láskou, jej príkladom!“

P. František Benda

A my, drahé sestry, ďakujeme Pánovi, že nám ju dal a nedajme sa predstihnúť v láske tými, ktorí nám napísali. Veď jej srdce patrilo vždy a na prvom mieste jej milovanej rehoľnej rodine.

Znojmo-Hradišče, 23.4.1988

Kongregácia Milosrdných sestier svätého Karola Boromejského

Kongregácia Milosrdných sestier svätého Karola Boromejského vznikla v polovici 17. storočia ako prejav Božej lásky pre potreby chudobných, trpiacich a opustených ľudí. V dôsledku tridsaťročnej vojny mnoho ľudí trpelo biedou a bolo postihnutých morom. Advokát Jozef Chauvenel vo francúzskom meste Nancy sa vo veku tridsaťjeden rokov nakazil pri ošetrovaní chorých na mor a zomrel ako obeta lásky k blízkym. Vo svojom závete odovzdal majetok chudobným. Želal si, aby staršie dievčatá a vdovy v jeho dome pokračovali v započatom diele milosrdenstva. Zakladacia listina bola vyhotovená dňa 18. 6. 1652 v Nancy a tento deň si sestry boromejky pripomínajú ako začiatok existencie ich spoločenstva.

Sestry Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa, ako sa vtedy nazývali, sa po desiatich rokoch presťahovali do ďalšieho domu, ktorý im daroval Emanuel Chauvenel, otec zomrelého Jozefa. Tento dom bol známy pod menom „Svätý Karol“, preto ľudia začali nazývať sestry „Milosrdnými sestrami sv. Karola“.

Dňa 22. 7. 1679 zložili prvé štyri sestry do rúk premonštrátskeho opáta Epiphana Louysa sľub vytrvalosti v milosrdenstve. V ďalších rokoch pripojili aj sľuby poslušnosti, chudoby a čistoty. Od 18. storočia sa sestry okrem ošetrovateľskej služby po domoch začali venovať službe v nemocniciach, vyučovaniu a výchove mládeže.

Štyri české sestry sa po noviciáte v Nancy 28. 9. 1837 vrátili do Prahy, kde postavili materský dom s generalátom. Po vzniku Československa v roku 1925 založili komunitu aj v Piešťanoch vo vile Klein. Sestry neskôr

pôsobili aj vo vile Ivánka, v ktorej poskytovali starostlivosť deťom. Starali sa aj o chorých kňazov. Päťdesiate roky 20. storočia nepriaznivo zasiahli do života Cirkvi, vrátane rehoľných spoločenstiev. Mnoho sestier bolo internovaných v iných kláštoroch. Tento osud postihol aj kláštor v Piešťanoch. Slovenské sestry boli neskôr z internácie v Beckove preložené do Čiech.

Mnohí kresťania v tomto čase prenasledovania Cirkvi hrdinsky znášali pre svoju vieru utrpenie. Jednou z nich je aj Matka Vojtecha Hasmandová, ktorej životný príbeh opísali rehoľné sestry žijúce v jej blízkosti.

Boromejky dnes

Vplyvom politickej situácie sa sestry boromejky v jednotlivých štátoch osamostatnili a vytvorili samostatné generaláty. Po Druhom vatikánskom koncile sedem Kongregácií Milosrdných sestier sv. Karola Boromejského vytvorilo Federáciu Milosrdných sestier sv. Karola Boromejského. Všetky tvoria jednu rehoľnú rodinu so spoločným pôvodom v meste Nancy a s rovnakou charizmou kontemplácie a milosrdnej lásky.

JEDNOTLIVÉ GENERALÁTY – ROK VZNIKU:

Nancy	- Francúzsko	- 1652
Praha	- Česká republika	- 1837
Trzebnica	- Poľsko	- 1848
Trevír	- Nemecko	- 1849
Mikolów	- Poľsko	- 1945
Viedeň	- Rakúsko	- 1945
Grafschaft	- Nemecko	- 1945

Jednotlivé generaláty majú misie a ďalšie komunity aj v iných štátoch, napr. v Tanzánii, Senegale, Egypte, v Mexiku, Izraeli, Taliansku, Holandsku, Švédsku, Rusku.

Paládium boromejok

Lúbezná gotická polychrómovaná socha Bolestnej Matky Božej je umelecké rezbárske dielo z hruškového dreva zo 14. storočia.

Do ťažkých, takmer beznádejných začiatkov, ktoré preživalo prvých šesť boromejok po príchode do Prahy, im svitla hviezda nádeje, keď vo svojom strede s radosťou uvítali túto milostivú sochu – Pietu. Bolestná Matka s Kristovým telom v lone drží v ľavej ruke biely závoj, ktorým je ovinutá jej hlava. Pravá ruka podopiera Spasiteľovu.

Naše sestry ju získali i s oltárom od pražského arcibiskupa grófa Ondreja Ankwitscha pre svoju provizórnu kaplnku, než bude dobudovaná ústavná kaplnka svätého Rafaela u nevidomých. Bol to oltár, ktorý vzali so sebou do vyhnanstva sestry benediktínky od svätého Juraja, keď bol za vlády Jozefa II. zrušený ich preslávený kláštor, založený ctihodnou Mladou. Bol to prvý ženský kláštor v našich krajinách.

Okolo tohto oltára so sochou Bolestnej Matky Božej boli zhromažďované benediktínky určené na vymretie, ktoré boli ubytované v meštianskom dome na Malej Strane. Smrť, ktorá kosila jednu po druhej, zasiahla i poslednú z nich. Potom bola milostivá socha vrátená do kostola svätého Juraja a odtiaľ sa po príchode našich sestier dostala do Klárovho ústavu pre nevidomých.

Pred úctyhodnou staroslávnou Pietou začala pomaly rozkvítať nová ratolesť, presadená do Prahy z nancyjskej Kongregácie Milosrdných sestier svätého Karola Boromejského. Pred ňou vykonávali sestry svoje povinné denné modlitby, tu volali vrúcne o pomoc a útechu vo svojich ťažkostiach, ako to predtým

robievali ctihodné benediktínky. Dôverná modlitba pred milostivou sochou vždy oživila klesajúcu odvalu, takže sestry znovu začali s nádejou nazerať do budúcnosti. Uvedomovali si vznešený cieľ, o ktorý sa usilovali. Denne na seba brali svoj kríž s odhodlaním niesť ho, dokiaľ to bude Bohu milé, aby si obetami vyprosili vzrast drahej Kongregácie.

Ich modlitba bola vypočutá a nebezpečenstvo zániku, ktoré spočiatku Kongregáciu ohrozovalo, bolo zažehnané. Zatiaľ bola dokončená kaplnka svätého Rafaela a provizórna kaplnka sestier bola zrušená. Len nerady, s ľútosťou sa sestry lúčili s milostivou sochou.

Po vrátení do kostola svätého Juraja bola socha Matky Božej prechovávaná v kaplnke svätej Anny, kde jej v uzatvorenom vlhkom prostredí hrozilo zničenie červotočmi.

V roku 1859 ju daroval kardinál Fridrich Schwarzenberg Kongregácii, ktorá ju s radosťou a vďačne prijala a pokladala za šťastie, že smie tento vzácny klenot zachrániť. Vrátenú Pietu prechovávala s veľkou úctou a láskou v krásnej sklenenej skrini na oltári v exercičnej miestnosti až do roku 1950. V ťaživých časoch týchto liet preniesli sestry vzácnu sochu na chór. Chceli ju mať vo svojom strede. Túžili ju mať blízko. Tušili, že ich budúcnosť je neistá a že im hrozí strata drahého domova, materského domu Pod Petřínom. Pri Bolestnej Matke hľadali posilu a útechu a odporúčali sa do jej ochrany.

Prišiel sviatok nanebovzatia Panny Márie v roku 1952. V ten deň sestry nútene opúšťali materinec a boli rozvezené na rôzne miesta. Odchádzali s útechou, že v materskom kostole sa budú i naďalej konať bohoslužby. Milostivá socha Matky Božej bola zverená do súkromnej starostlivosti.

Po desiatich rokoch bol kostol zrušený a inventár kostola rozdelený hlavne medzi administrátorov ne-

zrušených kostolov. Naša Kongregácia žiadala o milostivý obraz Matky dobrej rady a o májovú sochu Panny Márie, ktorá stojí pri kaplnke na Hradišti.

Po jedenásťročnom odlúčení sa 10. októbra 1963 vrátila zo súkromia i naša drahá Pieta. Sestry na Hradišti ju privítali s láskou a nadšením ako svoju Matku, záštitu a ochrankyňu.

Pamätná socha bola odborne ošetrovaná, vyleštená a umiestnená do domácej kaplnky. Pri posviacke pokoncilovo upravenej kaplnky sa stala Matka Božia Bolestná jej titulárnou patrónkou. S obnoveným zápalom, posilnenou dôverou a láskou sa boromejky obracajú k Bolestnej Matke, aby nás i naďalej chránila, utešovala, pomáhala nám, odvracala od nás zlo a vyprosovala všetkým členkám Kongregácie pravú a hlbokú obnovu, akú žiada Druhý vatikánsky koncil.

Mária, zostaň našou Matkou!

Zoznam fotografií

Strana

- 5 - Panna Mária Bolestná (Pre vzťah k ľudskej bolesti prejavovala mladá spoločnosť Milosrdných sestier sv. Karola Boromejského už od svojho vzniku hlbokú úctu k Matke Božej Bolestnej)
- 13 - Huštěnovický kostol, kde bola Tonka pokrstená
- 25 - Bedřichov ústav vo Frýdlante nad Ostravicí, kam vstúpila Tonka ako rehoľná kandidátka
- 27 - Čakateľka Romanka ako študentka v Prahe
- 28 - Materinec Pod Petřínom, kde čakateľka Romanka našla svoj pravý domov
- 31 - Čakateľka Romanka v oprávnenom bóli: „Otecko zomrel“
- 33 - Romanka ako študentka pred vstupom do noviciátu
- 36 - Sestra Vojtecha (prvá zľava) v rodinnom kruhu svojich drahých v Huštěnoviciach
- 44 - Iní pohľad na materinec Pod Petřínom, kam sa sestra Vojtecha vrátila z Líšne
- 67 - Pohľad z diaľky na nový materinec v Znojme - Hradišti
- 68 - Sestra Vojtecha vo funkcii generálnej predstavenej ako Matka Vojtecha
- 70 - Matka Vojtecha - znovu zvolená do funkcie generálnej predstavenej VIII. generálnou kapitulou
- 73 - Matka Vojtecha pri práci so svojimi sestrami asistentkami
- 80 - Matka Vojtecha s rozdávajúcim sa srdcom
- 92 - Matka Vojtecha sa zúčastnila popoludňajšej oslavy 150. výročia jubilea Kongregácie v Čechách
- 99 - Duchovný závet Matky Vojtechy
- 102 - Matka Vojtecha v rakve
- 103 - Pohrebné obrady v kostole svätého Hippolyta na Hradišti
- 105 - Sprievod kňazov na cintorín
- 106 - Sprievod ďalších sestier rôznych rehoľných spoločností
- 107 - Sprievod ďalších sestier rôznych rehoľných spoločností

Obsah

Detstvo Tonky Hasmandovej	11
Čakateľka Romanka	18
Novicka – sestra Mária Vojtecha	32
„Bol som chorý a ty si sa o mňa starala...“	40
Líšeňská pani riaditeľka	43
Neumannium	47
V sieti Božej lásky	50
Zamrežované okienko	53
Pardubice	56
Vidnava	63
Do služby Matky	66
Dokumenty Kongregácie	71
Rozdávajúce srdce	79
Z kríža do svetla	87
Ani jej láska smrťou nekončí!	96
Duchovný závet matky Vojtechy	97
Láska smrťou nekončí	101
Životopisné dátumy Matky Vojtechy	110
Výňatky z kondolencií	112
Kongregácia Milosrdných sestier	
Karola Boromejského	123
Paladium boromejok	125
Zoznam fotografií	128

Láska smrťou nekončí

Životopis Matky Vojtechy Hasmandovej

Zostavili sestry Kongregácie Milosrdných sestier sv. Karola Boromejského

Z českého originálu *Láska smrťou nekončí*, ktorý vydalo Katolícke vydavateľstvá a nakladateľstvá COR JESU, Český Těšín, tretie vydanie 2005, preložila Gabriela Spustová.

V publikácii sú použité fotografie z archívu Kongregácie Milosrdných sestier sv. Karola Boromejského v Prahe.

Grafická úprava a zalomenie textu Fabian Chupáč.

Zodpovedný redaktor Róbert Mésároš.

Vydalo Vydavateľstvo Dobrá kniha, P.O. Box 26

Štefánikova 44, 917 01 Trnava

ako svoju 833. publikáciu, na Slovensku 578.

Tel.: 033/59 34 221, fax: 033/59 34 226

e-mail: dobrakniha@dobrakniha.sk, www.dobrakniha.sk

ISBN 978-80-7141-617-3